

DE WINTERKONING



WIE, WAT, WAAR IN VOGELWERKGROEP MIDDEN-KENNEMERLAND

De Winterkoning is het verenigingsblad van de Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland. Het verschijnt viermaal per jaar: begin januari, april, juli, en oktober. Uiterste inleverdata voor kopij zijn: 15 februari, 15 mei, 15 augustus en 15 november. Voor het digitaal versturen van illustraties moet de illustratie in JPG-formaat zijn en liefst in kleur.

Voorzitter Hans Stapersma tel. 06-22684313
Heereweg 44
1901 ME Castricum

Secretaris Arie Dekker 0251-655817
C. Huygenstraat 4
1901 JA Bakkum
secretariaat@vwgmidden-kennemerland.nl

Penningmeester Renie van der Werf 072-5337 078
Vogelwerkgroep Oosterzijweg 6a
1851 PA Heiloo
penningmeester@vwgmidden-kennemerland.nl
rek.nr. NL67 INGB 0004 4913 69
t.n.v. Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland

Penningmeester Kees Roselaar 072-5125 423
Vinkenbaan roselaar@xs4all.nl
rek.nr. NL03 INGB 0004 3806 80
t.n.v. Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland

Bestuursleden Hans Schekkerman 0251-881405
Micha de Heus 06-49918837
Piet Admiraal 0251-232603

Ledenadministratie Femie de Jager – ten Berge 0251-831286
Kerkweg 88
1964 JG Heemskerk
femiedejager@vwgmidden-kennemerland.nl

contacten

- Milieufederatie Hans Stapersma 06-22684313
- SVN Hans Stapersma 06-22684313

- | | | |
|-----|---|---------------------------------|
| 4. | Van alles wat | Hans Stapersma |
| 5. | Excursie Zwanenwater, 02-06-2019 | Marian van Leeuwen |
| 7. | LiveAtlas van Sovon | Cees op den Velde |
| 11. | Bruine Kiekendief bij Castricum | Jos Vroege |
| 14. | Nachtzwaluw bij Castricum, terug van weggeweest | Guido Keijl |
| 24. | Maandoverzicht 2018, Vinkenbaan | Piet Admiraal, Tim van der Meer |
| 33. | Wist je dat.....?, deel 18 | Jan Zweeris |
| 35. | Korte berichten, deel 14 | Jan Zweeris |
| 38. | Dagboek Heemskerk, nr. 25 | Jan Zweeris |
| 40. | Jongerenrubriek "Het Winterkoninkje" | Hans Stapersma |
| 43. | Vogelbladen, augustus 2019 | Martine Kamminga |
| 48. | Vogelwaarnemingen in Midden-Kennemerland, mei-juli 2019 | Hans Schekkerman |
| 66. | Lezingen & Excursies, 4 ^e kwartaal 2019 | Commissie Lezingen & Excursies |
| 71. | Nieuwe (jeugd)leden | Femie de Jager |
| 72. | Jongerenexcursie Zwaluwen 16-06-2019 (nagekomen) | Onne Mulder |

Van alles wat

Hans Stapersma

U ontvangt deze Winterkoning misschien wat vroeger dan gebruikelijk. Dat komt omdat de redactie zich deze keer strak aan de kopij datum en het verwerkingsproces heeft gehouden vanwege een aantal verplichtingen in september. Wij gaan ervan uit dat u daar geen bezwaar tegen heeft.

Trouwens, als u er al voor gekozen heeft dat u de Winterkoning digitaal wilt ontvangen dan krijgt u die toch al eerder dan de mensen die nog steeds aan de papieren versie vasthouden. Dus nog een reden om zo snel mogelijk digitaal te gaan! Bijna 60% van de leden ging u daarin inmiddels al voor! Alleen al de kleuren op de foto van de Koningseider op p70 zijn op zich voldoende reden om voor de digitale Winterkoning te kiezen – daar blijft heel weinig van over in de papieren versie. Aarzel dus niet langer en help de vereniging ca 2500 euro per jaar te besparen: kies voor digitaal! U kan een keuze voor de digitale Winterkoning opgeven aan de webmaster.

Geheel los van een keuze voor de digitale Winterkoning, willen we u graag digitaal kunnen bereiken voor zaken als contributie betaling, informatie over ad hoc excursies, algemene Vogelwerkgroep informatie, enz. Geef daarom svp uw email adres door aan onze webmaster zodat we gemakkelijk kunnen bereiken. Nogmaals, dit staat los van de Winterkoning en ook onze privacy policy is op orde zodat uw informatie bij ons veilig is.

We hebben een vacature voor een heel belangrijke functie. Piet Admiraal heeft vanwege privé-omstandigheden moeten afzien van het co-focal-point-schap van de jongeren werkgroep dat hij pas enkele maanden samen met Micha de Heus deed. Micha kan deze belangrijke taak niet alleen aan dus we hebben een acuut probleem – wie zou dit willen doen (samen met Micha)? Neem svp contact op met Micha of mijzelf als u interesse heeft.

Het lijkt stil op het RO-front, maar mijn voorspelling is: stilte voor de storm. We zijn met meerdere partijen aan het praten over strand Castricum, we praten met Tata Steel over meeuwen, we praten met PWN over ingrepen in het duin, we praten met partijen over de binnenduintrand in het kader van het Kustpact en over de afslag A9 hangt een zwarte PAS-wolk. Onze overheid weigert ons daar overigens inzage te geven in openbare gegevens die er wel zouden moeten zijn maar die er mogelijk gewoon niet zijn. Een teken aan de wand is dat de verantwoordelijke wethouder inmiddels heeft aangegeven dat de afslag er niet persé hoeft te komen!!

Excursie Zwanenwater, 02-06-2019

Marian van Leeuwen

Omdat geen andere schrijfliefhebbers zich aanmeldden heb ik de taak op mij genomen, alhoewel ik vlak erop met vakantie ging.

We gaan met in totaal 10 deelnemers naar dit prachtige gebied. Om 6:30 uur vertrekken we vanaf Castricum met 2 auto's met 3 personen per auto en bij het Zwanenwater wachten Jaap en Marjo met 2 door Renie geïntroduceerde introducés, Greetje en Wil. Huub Huneke leidt de excursie.

Op de parkeerplaats zien we de Witte Kwikstaart en al gauw horen we de zang van de Koekoek, hoe zomers klinkt dat! De Tijftjaf, de Staartmees, de Winterkoning, de Koolmees, de Grasmus, de Witte Kwikstaart begeleiden ons met hun zang op ons pad. Bij de Boompieper staan we langer stil, hij heeft er zin in, doet z'n kunstje (baltsvlucht) keer op keer met de langgerekte pieeeeeep, om dan in een boomtop te landen. Er wordt door Anika een Roodstaart gemeld en dat zou een Gekraagde Roodstaart kunnen zijn volgens Huub; helaas wordt niets meer gezien of gehoord. Ook de Tuinfluiter wil aandacht en zingt prachtig zijn aria als snelle oftewel ADHD merel! Deze term heb ik onlangs gehoord.

We naderen kaler landschap met riet waar de Rietzanger uitbundig zingt met de rollers en trillers en de krassen op de plaat. Grasmus, Kleine Karekiet en Rietgors zingen mee en zo wordt het een zangkwartet! We genieten van de bloemrijke bermen met veel Rietorchissen, de Grote Keverorchis en als klap op de vuurpijl de Bijenorchis, wat een plaatje!

Op een kaal takje zit man Roodborsttapuit en hoog in de blauwe lucht jubelt de Boomleeuwerik en wat lager jaagt een Buizerd. Dan laat ook de Koekoek zich heel goed zien boven in een boom en wat later zien we er ook één vliegen, een kenmerkend vliegbeeld met die hangende vleugels. Een Graspieper laat zien dat hij ook mooi kan baltsen. Het landschap wordt kaler en de Kneuen kruisen ons pad, wat een kleurenpalet! Als vlinders worden Bont Zandoogje, Citroenvlinder, Hooibeestje, Icarus-blauwtje (zelfs parend), Dikkopje, door Marian en Ben een Argusvlinder en door Greetje of Wil een Kleine Parelmoervlinder gezien. Vanaf de uitkijkpost tussen het Eerste- en Tweede Water zien we een zingende Blauwborst, Lepelaar, Aalscholvers,

Grauwe Ganzen, Brandganzen, Bergeenden, Zilvermeeuwen en Kokmeeuwen. Vlak voor onze komst was een vrouw of juveniele Roodmus gezien/gehoord. Helaas konden wij deze niet terugvinden.

Terug op het pad naar de hut op het Tweede Water stond heel sierlijk en alert een vrouw Blauwborst, wij hadden haar man weg zien vliegen, waarschijnlijk een rondtrekkend gezin. Hier zingt ook de Braamsluiper en hij wil het voor ons een aantal keren herhalen en laat zich zelfs even zien. Een groepje Staartmezen trekt langs.

Het is echt beloofd warm, de eerste tropische dag van 2019! Vanaf de kijkhut op het Eerste Water zien en horen we even 2 Baardmannetjes, heel veel Grauwe Ganzen zonder juvenielen. Vanaf het Houten Bruggetje zien we Krak-, Kuif-, Wilde-, en Tafeleenden. We wandelen langs het water naar de Klomphut. Een Koolmees doet fantastisch het begin van de blauwborstzang na, een Pimpelmees bekijkt hem wat meewarig. Ha, de Heggenmus doet ook een duit in het zakje. En dan stuiten we op de Bosrietzanger die geweldig kan imiteren en een prachtig lied zingt. En her en der zingt de Zwartkop met z'n jubelende riedeltje. Bij de Klomphut is het tijd voor koffie en merken we dat er toch veel wind staat, het loeit de hut binnen. Aalko trekt wit weg want hij heeft zijn Iphone in de Eerste Waterhut laten liggen. Gelukkig loopt dit goed af. Ver weg voor de hut Lepelaar, Slobeend en veel Aalscholvernesten met bewoners. Krakeenden vliegen over en even wordt door Marian een vrouw Koekoek gehoord. We gaan terug en passeren een man Vink met de bek vol insecten die onrustig heen en weer vliegt tot die mensen ophoepelen zodat hij z'n kinderen kan voeden. Ah, een Sprinkhaanzanger die z'n motortje laat horen, een derde ontmoeting met Staartmezen en de eerste Boerenzwaluw die we zien. Niemand heeft bezwaar dat het iets later wordt want bij de Putten genieten we van vele Grote Sterns, Visdieven, Dwergsterns, Bontbekplevieren, Tureluurs, Kluten en 2 Bonte Strandlopers in zomerkleed. Rond 13:30 uur zijn we terug in Castricum. We hebben een mooie excursie achter de rug met de altijd enthousiast vertellende Huub, bedankt!

LiveAtlas van Sovon

Cees op den Velde

Bijgaand een informatief stuk over Sovon's nieuwste project, LiveAtlas, LiveAtlas is een vervolgproject op Sovon's bekende vogelatlassen.

Bij LiveAtlas kunnen tellers/vogelaars op laagdrempelige wijze bijdragen aan het verzamelen van verspreidingsgegevens en seizoenspatronen van Nederlandse vogels, door waarnemingen in de Sovon-app Avimap (voorlopig alleen nog voor Android, Apple wordt aan gewerkt) in te voeren. Het maakt hierbij niet uit waar je telt en wanneer en er is slechts een minimum aan regeltjes. We hopen dat we met LiveAtlas meer mensen kunnen aanzetten tot tellen en zo een grotere teldekking kunnen krijgen. Met LiveAtlas streven we naar fijnmazige gegevens op het niveau van een vierkante kilometer. Maar het project is zeker ook spannend en interessant voor de teller zelf, of de vogelwerkgroep!

LiveAtlas loopt nu al enkele maanden en er zijn al eerste resultaten te melden. Kijk eens op <https://liveatlas.sovon.nl> voor mooie voorbeelden van fenologie per soort, een kaart met huidige teldekking, een ranking van tellers, een gedetailleerde handleiding en allerlei weetjes.

Onderstaand een korte beschrijving:

LiveAtlas:

met vogelvrij tellen bijdragen aan de kennis over Nederlandse vogels.

Een vogeltelling doen als tussendoortje, tijdens een mooie wandeling bijvoorbeeld? LiveAtlas is het logische vervolg op Sovon's succesvolle Vogelatlas. Het nieuwe project biedt je de kans om op laagdrempelige wijze deel te nemen aan het in kaart brengen van de Nederlandse vogelwereld en die in je werkgebied. Die verandert voortdurend; het is ook een spannende en leerzame uitdaging voor jezelf! Uitgangspunt: een lijstje bijhouden van alle soorten die je ziet of hoort.

Je kunt zelf invulling geven aan hoe je dat het liefste doet. Een rondje door het park? Een vierkante kilometer systematisch uitkammen? Alleen soorten aankruisen of ook individuen tellen? Kan allemaal. Met een complete lijst, ook wel streeplijst genoemd, verzamel je veel waardevollere informatie dan enkel het vastleggen van losse waarnemingen of zeldzaamheden. Streeplijsten worden wereldwijd daarom een steeds vaker gebruikt om informatie over vogels vast te leggen. Zo gebruiken de Britten BirdTrack. In grote delen van Noord- en Zuid-Amerika, maar ook bijvoorbeeld in Spanje en Portugal, is eBird populair in gebruik.

Wat maakt LiveAtlas leuk?

Door complete lijstjes bij te houden blijf je scherp in het veld. Daarnaast biedt het een goede manier om bijvoorbeeld een lokale Avifauna te maken, omdat je met tellingen in km-hokken een heel werkgebied systematisch af kunt gaan. De lege vlakken op de kaart op www.liveatlas.nl dagen je uit om 'onderbevogelde' stukken af te gaan. En ook in de beter onderzochte gebieden is altijd wat te doen. Het project loopt immers jaarrond. Lijstjes geven je daarmee ook inzicht in de trefkans van soorten door het jaar heen. Probeer in augustus bijvoorbeeld maar eens een Veldleeuwerik (of in sommige gebieden, tegenwoordig, een Merel) tegen te komen. Of in januari een Witgatje... Alle lijsten bij elkaar leveren mooi (en live) inzicht in de fenologie en trefkansen van soorten op. En leuke persoonlijke statistieken. LiveAtlas is geen vervanger van bijvoorbeeld broedvogel tellingen en watervogeltellingen. Want we kunnen geen (gebieds)trends berekenen met de lijstjes. Daarvoor blijven regelmatige bezoeken met een vaste aanpak nodig. Blijf dus vooral je tellingen voor bijvoorbeeld MUS en het Watervogelproject doen.

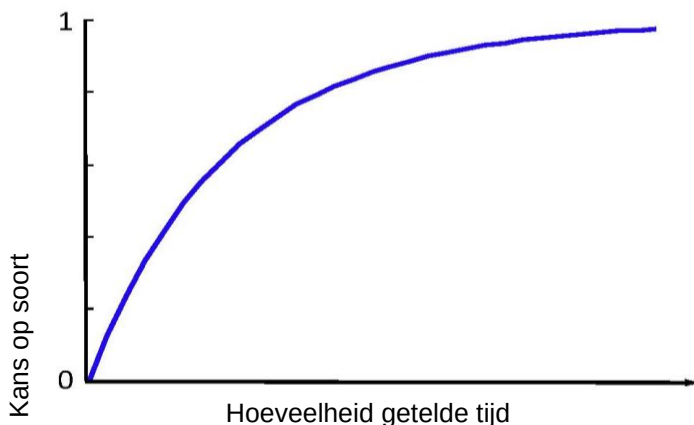
Drie 'magische' ingrediënten: telduur, afstand en volledigheid

Dankzij slechts drie ingrediënten van je telling: telduur, afgelegde afstand en volledigheid, leg je al voldoende informatie vast. Zo kunnen we met het aandeel lijsten waarop een soort staat de trefkans per periode weergeven en ontstaat een fenologiegrafiek. Kijk op de website voor mooie voorbeelden! Daarbij is het belangrijk dat we weten dat je lijst compleet is, omdat deze anders niet vergelijkbaar is met andere lijsten. Vergeet dus niet om ook de talrijke soorten (en de exoten) mee te nemen! Ook zijn telduur en afgelegde afstand belangrijk, omdat de kans dat je een soort aantreft groter wordt naarmate je langer telt en een grotere afstand aflegt. Een lijst van 5

minuten in de achtertuin is niet meteen vergelijkbaar met een wandeling van 2 kilometer in 50 minuten. Voor al deze factoren kunnen we wel corrigeren, omdat we de drie ingrediënten hebben.

Ik ben er wel maar je ziet me niet

Hoe gebruikt Sovon de gegevens nu? Een kijkje in de keuken. LiveAtlas helpt ons namelijk om meer te weten over de kans d  t je een vogel tegenkomt. In de Figuur op de volgende bladzijde zie je een zogenaamde detectiecurve. Het aantal soorten (of individuen) neemt toe naarmate je langer telt. Uiteindelijk vlakkt de curve af omdat je alle soorten in het telgebied hebt waargenomen. De curve zal er anders uitzien als je te maken hebt met in het oog springende en luidruchtige soort als Koolmees (welke snel wordt waargenomen) of met een moeilijker waar te nemen en vaak stille soort als Appelvink (die pas bij het afvlakken van de curve wordt gezien). Waarom is dit nu belangrijk? Ook al worden alle vogels bij een telling ingevoerd, toch kunnen er soorten of individuen ontbreken, bijvoorbeeld doordat de weersomstandigheden matig waren, de waarnemer niet in goeden doen was (verkoudheid of een kater) of er plotseling straaljagers over het bos vlogen. Om hiervoor te corrigeren, hanteren we detectiecurves, waarbij we op basis van getelde tijd en soorten kunnen inschatten welke soorten gemist zijn bij het tellen



Detectiecurve: naarmate er meer tijd wordt geteld, neemt de kans toe om een soort waar te nemen. Bij lastige soorten is de curve minder steil dan bij gemakkelijke.

Ik ben er niet maar je ziet me wel

Omgekeerd hebben we natuurlijk ook waarnemingen die wel zijn ingevoerd, maar die niet kloppen. Dit kan aan een verkeerde soort-herkenning of aan een invoerfoutje liggen. Voor LiveAtlas hebben we een mooie validatietool ontwikkeld, waarbij we alle waarnemingen filteren op bijzonderheden. We letten op hoge aantallen, waarnemingen die buiten de fenologie van een soort vallen en op het regionale voorkomen van soorten. Als we iets opvallends zien, nemen we even contact op met de teller.

Doe mee!

Kijk op www.liveatlas.nl of ga naar LiveAtlas in de app Avimap (Android)!
Informatie: paul.vanels@sovon.nl of albert.dejong@sovon.nl.

Bruine Kiekendief met afwijkend verenkleed bij Castricum

Jos Vroege

Op 26 augustus 2018 maakte ik tijdens een wandeling door de duinen bij Castricum foto's van een Bruine Kiekendief met een donker verenkleed die over de Limiet naar het zuiden trok. Thuis achter de computer ontdekte ik dat het hierbij ging om een eerstejaars vogel met een opvallend witte buik.



Bruine Kiekendief, NHD Castricum, 26-8-'19

Foto: Jos Vroege

Was dit een hybride exemplaar? Raadpleging van de boeken van Forsman (2017) en Ferguson-Lees & Christie (2005) bood geen uitkomst. Ik stuurde een aantal foto's naar Rob Bijlsma en Henk Levering. Zij hielden het allebei op een jonge Bruine Kiekendief met een afwijkend verenkleed. Henk stuurde een van de foto's naar de WhatsApp-groep van Vogelwerk-groep Midden-

Kennemerland. Jeroen Breidenbach, oud-stagiair bij Landschap Noord-Holland, meldde na het zien van die foto dat Bruine Kieken-dieven vaker zo'n verenkleed hebben – zelf zag hij ooit een dergelijke vogel in Frankrijk. Hij stuurde links naar twee waarnemingen ingevoerd op waarneming.nl.

De eerste waarneming werd gedaan op 21 april 2016 door Mark Hoekstein op Noord-Beveland, langs de Oosterschelde. Op de prachtige foto's die hij maakte, is een donkere Bruine Kiekendief te zien met een kleine, witte vlek op de buik. De tweede waarneming werd gedaan op 6 mei 2018 door Luk Bekaert in Zeeuws-Vlaanderen, langs het kanaal van Gent naar Terneuzen. Die donkere Bruine Kiekendief heeft net zo'n witte buik als de vogel in de duinen bij Castricum. Daarnaast heeft hij een "witte kin" en "witte polsvlekken (ook op de bovenvleugels)". De castricumse vogel heeft zo'n witte kin niet. De tekening op de pols is ook bij deze vogel opvallend, maar niet zo geprononceerd als bij de vogel uit Zeeuws-Vlaanderen. Op de bvenzijde van de vleugels ontbreekt een dergelijke tekening (foto onder).



Bruine Kiekendief, NHD Castricum, 26-8-'19

Foto: Jos Vroege

Behalve op waarneming.nl is ook in het artikel van Blanc e.a. (2013) in 'British Birds' over de 'veranderlijkheid van het verenkleed bij Bruine Kiekendieven' een foto van een Bruine Kiekendief met een volledig witte buik te vinden. Het gaat daarbij om een door de onderzoekers gevangen juveniele vogel. Volgens Blanc e.a. is bij deze vogel sprake van 'partieel leucisme' – een afwijking waarbij in een deel van het lichaam sprake is van een verminderde pigmentatie. De vogel van Blanc e.a. heeft niet alleen een witte buik, maar ook witte veren op andere plaatsen van het lichaam. Bij de castricumse vogel is dat niet het geval. Daar contrasteren de witte buik en de bijzondere tekening op de pols prachtig met de rest van het verenkleed - dat op een aantal foto's bijna 'melanistisch' oogt.

Grootjans & Ouweneel schreven in 1990 in 'Het vogeljaar' over Bruine Kiekendieven met een afwijkend verenkleed in het Deltagebied. Grootjans zag in juli 1989 in de Kieldrecht polder in Zeeuws-Vlaanderen vier juveniele Bruine Kiekendieven "alle met helder witte partijen in het verenkleed, zij het verschillend van omvang". Ouweneel zag in juli en augustus 1989 aan de noordoever van het Hollandsch Diep en vanaf de Philipsdam drie soortgelijke juvenielen. Bij het opvliegen was, aldus Ouweneel, sprake van "een verbazingwekkend schouwspel". "De in afwijkend verenkleed gestoken vogel bezit helder witte bovenvleugels en rug", met uitzondering van een "smalle donkere band" op de achtervleugel die beide vleugeltoppen verbindt. "De achterrand van de vleugel is weer wit en dat wit 'slaait om' naar de ondervleugels die ook voor circa 50% wit zijn." "Op de buik bezit de vogel een ovale lichte vlek." Die ovale lichte vlek is "niet wit".

In het artikel van Grootjans & Ouweneel worden de Bruine Kiekendieven met witte partijen in het verenkleed als 'partieel albinistisch' aangeduid. Kees Roselaar – die deze auteurs destijds met elkaar in contact bracht – geeft aan dat dit naar de huidige inzichten onjuist is: 'partieel albinisme' bestaat niet. Hij verwijst in dit verband naar een artikel van Van Grouw (2006) in 'Dutch Birding'. Uit dit artikel blijkt dat een geheel of gedeeltelijk wit verenkleed vaak het gevolg is van een aangeboren afwijking in de afzetting van eumelanine (zwartbruin pigment) en phaeomelanine (roodbruin pigment) in de veren: 'leucisme'. Niet alleen de jonge Bruine Kiekendief van Blanc e.a., maar ook de castricumse vogel, de vogels van Hoekstein en Bekaert, en de vogels van Grootjans & Ouweneel kunnen waarschijnlijk als 'partieel leucistisch' worden aangemerkt.

Dank

Met dank aan allen die hebben meegedacht over de Bruine Kiekendief met een afwijkend verenkleed in de duinen bij Castricum.

Literatuur

- Blanc, J.-F., Sternalski, A., & Bretagnolle, V. (2013). Plumage variability in Marsh Harriers. *British Birds*, 106, 145-158.
- Ferguson-Lees, J., & Christie, D. (2005). *Raptors of the world. A field guide*. London: Christopher Helm.
- Forsman, D. (2017). *Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Handboek determineren van vliegbeelden*. Zeist: KNNV Uitgeverij.
- Grootjans, B., & Ouweneel, G. (1990). Partieel albinistische Bruine Kiekendieven in het Deltagebied. *Het vogeljaar*, 38(2), 82-83.
- Grouw, H. van (2006). Not every white bird is an albino: sense and nonsense about colour aberrations in birds. *Dutch Birding*, 28, 79-89.

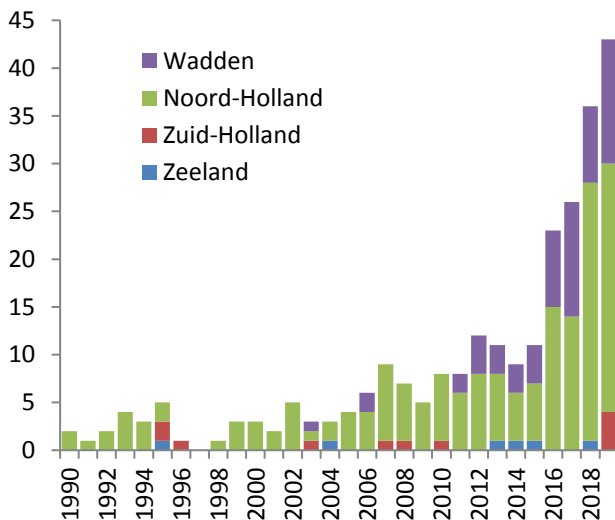
De Nachtzwaluw bij Castricum, terug van weggeweest

Guido Keijl

Er zijn vogels die je elke dag ziet, gewoon omdat ze heel talrijk zijn (bijvoorbeeld Merel), luidruchtig (Ekster), of enorm opvallen (Knobbelswaan). Er zijn ook vogels waarvan je weet dat ze bestaan omdat ze in de vogelgids zijn afgebeeld, maar die je eigenlijk nooit waarneemt. Nachtzwaluw past wel in deze laatste categorie: cryptisch gekleurd, alleen 's nachts actief, en in ons land alleen in de zomer aanwezig (zeggen ze). Om erachter te komen of in een gebied nachtzwaluwen voorkomen, moet je dus in de goede tijd van het jaar en op de juiste tijd van de dag (= nacht) op pad. Is het echter fatsoenlijk weer en schijnt de maan, dan zijn nachtzwaluwen dankzij hun luide zang niet gemakkelijk te missen. In ons vogelwerkgroepsgebied zijn ze overigens wel gemakkelijk te missen, omdat de duinen bij ons 's nachts verboden gebied zijn.

Bij Heemskerk broedde het laatste paar nachtzwaluwen waarschijnlijk in 1980. Niet alleen bij ons verdween de soort, het leek in die periode in de hele duinstreek definitief gedaan met nachtzwaluwen. Tegen het einde van de jaren 1980 waren er in de duinen van Noord-Holland nog maar 1-2 paar over en die zaten bij Bergen-Schoorl. Ook elders in Nederland gingen ze

achteruit. De achteruitgang begon al vroeg in de twintigste eeuw, hier en daar zelfs met 71-100% (Teixeira 1979). Het landelijk dieptepunt werd bereikt tussen 1975 en het midden van de jaren 1980, precies de tijd dat ze bij ons ook verdwenen. Gelukkig krabbelde de soort daarna weer uit het dal, tot zelfs zo'n 3000 broedpaar tegenwoordig (Vogel & Sierdsema 2018). Parallel aan de landelijke trend zijn ook bij Bergen-Schoorl de aantallen nachtzwaluwen weer iets gestegen, tot 6 paar in 2009 (Roobeek 2010) en meer dan 20 in 2019 (figuur 1).



Figuur 1.

Landelijke ontwikkeling van nachtzwaluwen in de Nederlandse duinstreek
(bron: Sovon vogelonderzoek Nederland).

Waarnemingen in 2019

De Haarlemse vogelaar Wim de Groot hoort in de Kennemerduinen de laatste jaren geregeld nachtzwaluwen en was benieuwd hoe het elders in de duinen zou zijn. Hij organiseerde daarom in 2019 een telling langs de Nederlandse kust van Hoek van Holland tot en met Schiermonnikoog. Als

teldatum was 17 juni gekozen en op die nacht gingen tientallen vogelaars simultaan op zoek naar nachtzwaluwen.

Ons gebied, van Wijk aan Zee tot en met Egmond, was in stukken opgedeeld en Jorg Schagen en ik mochten het gebied rond het Doornvlak doen. Het leek enerzijds een heilloze actie, omdat er bij ons al zo'n dertig jaar (nagenoeg) geen nachtzwaluwen in de broedtijd waren waargenomen, anderzijds zijn er tegenwoordig wel gebieden die er geschikt uitzien – zoals die bij het Doornvlak. Op 17 juni, om 22:30 uur, aan het begin van de schemering, vergaapten we ons langs de Noorderstraat aan een laat-vlieger en een baltsende houtsnip, toen we ineens gesnor hoorden vanuit de bosrand ten westen van ons. 'Dat is een nachtzwaluw', riepen we tegen elkaar. Tsjonge, nog maar nauwelijks in het duin en gelijk prijs, nu al een grandioze avond. We gaven elkaar een 'high five', sprongen op de fiets en spurten in de richting van het gezang. Al snel zagen we een wiebelig fietslampje onze kant op komen en het gesnor kwam uit die richting. Het zou toch niet? Maar ja zeker, het was Wim de Groot zelf, op zijn vouwfiets, verdwaald en wel, met in zijn hand zijn telefoon waar het bekende nachtzwaluwgeratel uitkwam. Pótvendrie! Wim, niet bekend in deze streken, verkeerde in de veronderstelling dat hij al in de Wimmerduinen fietste. We wezen hem de juiste weg en reden toch wel wat teleurgesteld richting Hoge Toren, omdat ten zuiden daarvan een kapvlakte ligt, potentieel geschikt voor nachtzwaluw. Terwijl we halverwege de Herderslaan nog even stopten om te luisteren, kwam ineens een telefoontje van Hans Groot: 'Hebben jullie net Nachtzwaluw afgespeeld? Ik meende er een te horen roepen.' Hans stond echter op de Noorderstraat, veel te ver om welk geluid dan ook van ons te horen. Iedereen werd onrustig en Hans zei: 'ik kom jullie kant op, want ik weet het bijna zeker.'

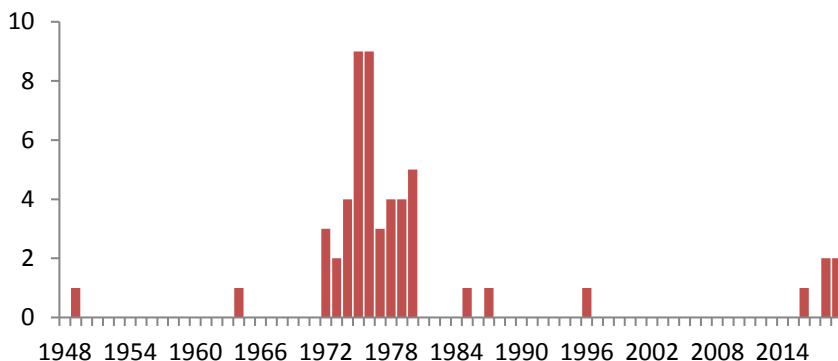
Wij gingen gauw naar de noordkant van het Doornvlak, mijns inziens het meest kansrijke stuk voor nachtzwaluwen en ja! Voorbij het Vogelwater hoorden we een Nachtzwaluw roepen, het korte, zachte maar onmiskenbare 'kowèk'. Naar de zandvlakte en ja hoor, daar zong een mannetje! Nu was het pas echt feest. Hans arriveerde en gedrieën luisterden we naar het fantastische gesnor, de roep en het vleugelklappen van een mannetje. Na enige tijd stopte hij en even later hoorden we, nog steeds vanaf de Van Oldenborghweg, het mannetje een stuk verder zuidelijk zingen. Jorg en ik vervolgden onze ronde noordwaarts en sloegen rechtsaf de Staringweg op

en tsjakka, daar zat 'het' mannetje, nu pal langs de weg, te zingen. Inmiddels was het na middernacht en na nog even genoten te hebben toog ik volmaakt gelukkig huiswaarts. Hans en de inmiddels gearriveerde Roy Slaterus en Ruud Altenburg liepen door het bos terug naar hun fiets op de Van Oldenborghweg en hoorden nu twee mannetjes tegelijk zingen: het 'eerste' mannetje bij de zandvlakte langs de Van Oldenborghweg en het 'tweede' mannetje langs de Staringweg.

Vanwege deze geweldige vondst is de jaarlijkse nachtzwaluwx excursie niet naar de duinen bij Schoorl gegaan, maar naar het Doornvlak, dit keer op vrijdag 21 juni. Het was een prachtige en warme avond en de opkomst was overweldigend: ik weet niet precies wie er waren, maar ik telde zo'n 24 man/vrouw. Ook nu zong het mannetje langs de Staringweg. Het was allemaal nog mooier dan vier dagen ervoor, want we waren nu vroeger; het mannetje begon al even na half elf te zingen en was ook goed zichtbaar. Hij maakte tussen de zangstrofen door schitterende jachtvluchten, waarbij door de kijker de witte vleugelvlekken goed zichtbaar waren. Je kon zelfs de nachtvlieders zien waar hij achteraan joeg. Natuurlijk werd het langzaam donkerder, maar op een goed moment zagen we twee Nachtzwaluwen achter elkaar aan naar de grond vliegen. Ik heb geen details kunnen zien, maar ik ben er nagenoeg zeker van dat het mannetje achter een vrouwtje aanvloog. Bovendien riep hij 'tsjur-tsjur-tsjur', wat een aanwijzing schijnt te zijn dat er een vrouwtje in de buurt is (Cleere & Nurney 1998, Svensson et al. 1999). Dat geluid hadden we ook op maandag gehoord van het mannetje langs de Van Oldenborghweg. Zouden beide mannetjes gepaard zijn, of zou er één vrouwtje zijn dat de mannen in de buurt test? Alle excursie-gangers waren zeer tevreden, niet alleen vanwege de Houtsnippen en Nachtzwaluwen, maar ook vanwege de overweldigende lichtende nachtwolken, die de nacht een extra geheimzinnige sfeer gaven. Omdat beide mannetjes gezien het gedrag en de waarneming van twee exemplaren tegelijk gepaard leken, kunnen we op zijn minst spreken van een broedpoging, de eerste in ons gebied sinds 1980! De eenmalige waarneming van een zingend mannetje bij de Hoge Toren in 2016 (zie onder) zou er overigens op kunnen wijzen dat er alweer enkele jaren Nachtzwaluwen in ons gebied aanwezig zijn.

Historie

Het is al decennia geleden dat Nachtzwaluwen bij ons in de duinen met regelmaat werden gezien. Er zijn tot en met dit jaar 65 waarnemingen ingevoerd in waarneming.nl; zonder dubbelmeldingen zijn dit er 51, met de waarneming van dit jaar zijn het er 52 (figuur 2; de 2019 waarnemingen worden in waarneming.nl nog niet getoond).



Figuur 2.

Waarnemingen van Nachtzwaluwen in het gebied van VWG Midden-Kennemerland in 1947-2019 (n=52; bron: waarneming.nl). Dubbelwaarnemingen zijn verwijderd.

De oudste waarneming is een bijzondere: het betreft een waarneming van een broedende Nachtzwaluw, op 22 juli 1947 gefotografeerd door Jan P. Strijbos (foto).



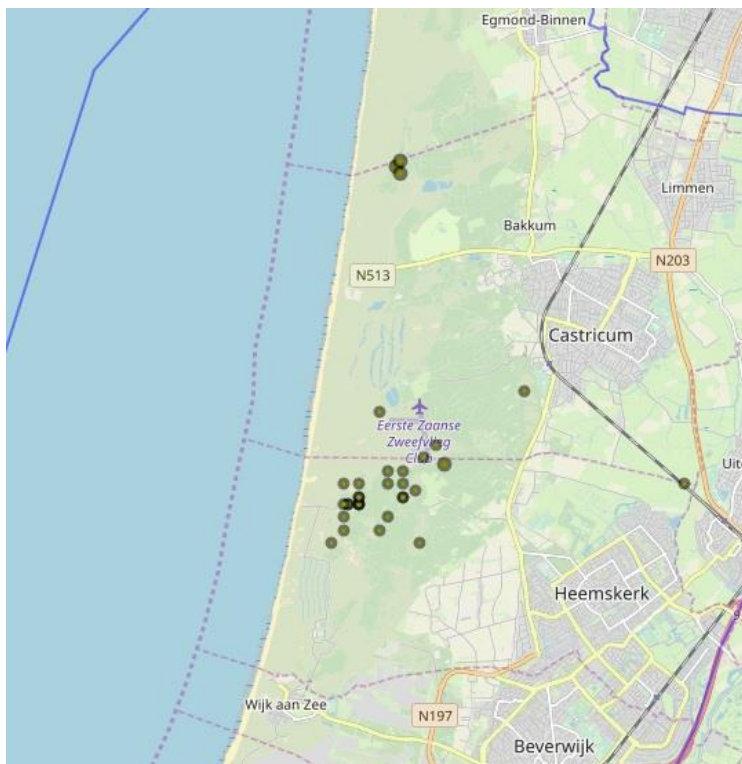
Nachtswaluw, 22-7-1949, 'Castricum'

Foto: Jan P. Strijbos

De locatie is helaas onbekend: op de foto staat alleen 'Castricum'. Hoewel het feitelijk overal in ons gebied kan zijn geweest, is het niet uitgesloten dat de foto is gemaakt nabij Heemskerk, de omgeving waar in de jaren 1970-1980 de meeste waarnemingen zijn gedaan (figuur 2). Op de kaart (figuur 3) is de Nachtswaluw van Strijbos de stip die net ten zuidwesten van Castricum is geplaatst.

De volgende waarneming volgt pas vijftien jaar later, als Kees Roselaar op 23 mei 1964 twee mannetjes hoort zingen in de heemskerkse duinen. De daaropvolgende waarneming laat wederom lang op zich wachten: op 6 juni 1972 meldt Arnoud van den Berg zingende nachtzwaluwen ten noorden van de Kruisberg, opnieuw twee. Daarna 'gaat het lopen' en volgen er jaarlijks enkele waarnemingen tot en met 1980, nooit meer dan twee exemplaren tegelijk, enkele uitzonderingen daargelaten (tabel 1). Hoewel ons waarnemingenarchief een fraaie reeks laat zien, is het jammer dat sommige

waarnemingen zo onduidelijk zijn gedocumenteerd. Zo staat er bij de waarneming van 11 juni 1972 '3 baltsend/zingend', die kennelijk gemeld zijn door 'velen'. Dit is, samen met de waarneming van Jelle Scharringa, de enige keer dat er drie zingende exemplaren zijn gemeld en roept de vraag op of er werkelijk drie verschillende zingende exemplaren waren, of dat er bijvoorbeeld twee zongen en een derde is gezien. Bij de vier zingende van Peter Zwitser kan je dezelfde vraag stellen: zijn er twee zingende mannetjes en daarnaast nog twee vrouwtjes gezien, of zijn er met zekerheid vier zingende mannetjes gehoord? We gaan het navragen aan Peter, maar de 'velen' benaderen wordt lastig. Zijn er nog mensen die erbij waren en zich dit geval kunnen herinneren? Neem alstublieft contact op, dan vullen we de waarneming aan.



Figuur 3. Waarneming-locaties van Nachtzwaluwen in 1948-2018

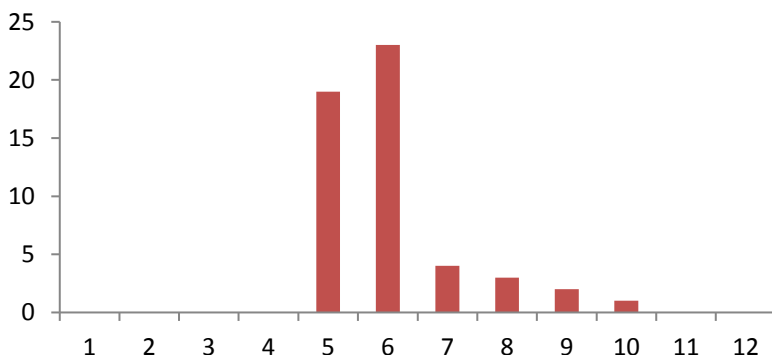
Tabel 1. Waarnemingen van meer dan twee Nachtzwaluwen in het gebied van VWG Midden-Kennemerland.

st	datum	opmerking	waarnemer
3	11-06-72	baltsend/zingend	'velen'
4	15-06-75	baltsend/zingend	Peter Zwitser
3	08-11-75	vrouw met 2 pullen	René Dekker, Henk Levering
4	17-05-76	2 paar	Cock Reijnders
3	07-06-76	baltsend/zingend	Jelle Scharringa
4	15-06-76	2 paar	Cock Reijnders
4	25-06-76		Cock Reijnders

De laatste keer dat er twee Nachtzwaluwen tegelijk worden gemeld is op 10 juni 1980 door Huub Huneke en Henk Levering, 'misschien een mannetje en vrouwtje'. Na dit jaar is het bij ons afgelopen met de onafgebroken reeks nachtzwaluwwaarnemingen: er volgen er met tussenpozen nog maar twee, beide van zingende exemplaren, in 1985 en 1987; daarna blijft het stil. Omdat Nachtzwaluwen zo moeilijk zijn waar te nemen, betreffen de meeste waarnemingen zingende exemplaren. Een oplettende waarnemer heeft af en toe een tweede exemplaar zien rondvliegen. Het wekt dan ook geen verbazing dat bijna 81% van de waarnemingen in mei en juni valt (figuur 4), waarschijnlijk de periode dat het meest fanatiek wordt gezongen. Verreweg de meeste waarnemingen zijn gedaan ten westen van de Kruisberg. Slechts drie liggen hier echt verder vandaan, namelijk nabij de Hoge Toren (27 mei 1973 Hans Kuperus, 22 mei 1987 Rien Slings, 7 juni 2016 Peter Zwitser).

Het beeld in figuur 4 is overigens om vele redenen wat onbetrouwbaar. Ten eerste heeft vast een deel van de mensen in de jaren 1970-1980 geen waarnemingskaart ingevoerd, bijvoorbeeld omdat hij/zij met een andere waarnemer was 'die het wel zou invullen', of omdat het 'toch wel bekend was dat ze er zaten'. Ten tweede hebben sommige waarnemers die met anderen waren dat juist wel gedaan, wat heeft geleid tot de dubbelwaarnemingen, tot wel drie op dezelfde datum op dezelfde plek. Ten derde zijn een enkele keer

dezelfde vogels op dezelfde datum maar van andere plekken (in meerdere grids) gemeld. Ten vierde zullen sommige vogelaars, als ze de vogels eenmaal in mei of juni hadden gehoord, ze niet nogmaals zijn gaan beluisteren in juli en augustus, wat het lage aantal waarnemingen in die maanden verklaart. Dat had wel gekund, want Nachtzwaluwen kunnen in gunstige jaren twee broedsels grootbrengen. Misschien is dat bij ons niet vaak gebeurd, maar misschien wel in 1975, getuige de waarneming van een vrouwtje met 2 pullen op 8 augustus van dat jaar. Andere bijzondere waarnemingen waren die van 14 mei 1976, toen Richard Reijnders behalve balts ook een paring zag, en die van Kees Roselaar, die op 23 september 1996 vanuit de trein een nachtzwaluw zag opvliegen tussen Uitgeest en Castricum.



Figuur 4.

Waarnemingen van Nachtzwaluwen in het gebied van VWG Midden-Kennemerland per maand, 1948-2019 (n=52). Dubbelwaarnemingen zijn verwijderd.

Na 1996 is het opnieuw lang stil, tot Peter Zwitser op 7 juni 2016 een zingende Nachtzwaluw meldt nabij de Hoge Toren. Twee jaar later, op 15 september 2018, ziet Piet Admiraal een Nachtzwaluw in de allervroegste ochtendschemering opvliegen nabij het Hoefijzermeer. Vast dezelfde vogel is op 19 september nog steeds aanwezig en wordt die ochtend gevangen op de vinkenbaan, en misschien nog steeds hetzelfde exemplaar wordt, opnieuw door de onwaarschijnlijk gelukkige Piet Admiraal, op 7 oktober 2018 nogmaals gezien, nu ten zuidoosten van het zweefvliegveld.

Van een zomervogel is het aardig om de fenologie te bekijken. De vroegste is waargenomen op 4 mei (1976, een zingend mannetje, door Hans Kuperus), de laatste 'historische' op 8 augustus (1975, de nest-vondst). Dit maakt duidelijk dat waarnemingen van Nachtzwaluwen geen goed beeld geven van de fenologie van de soort: je bent als waarnemer te afhankelijk van een zingend mannetje en de waarnemingen uit 2018 ondersteunen dit: Nachtzwaluwen kunnen best doortrekken in september-oktober, maar als ze niet zingen krijg je ze slechts bij toeval te zien. Landelijk is de vroegste Nachtzwaluw waargenomen op 17 april (2019, een zingend mannetje), de laatste op 21 oktober (1976).

Toekomst

Hoewel er tegenwoordig weer meer Nachtzwaluwen in ons land voorkomen, is de terugkeer bij ons in het duin zonder meer mede te danken aan het kappen van bos. Nachtzwaluwen houden van half-open landschap. De biotoopomschrijvingen in de boeken beslaan soms vele regels, maar komen voor ons land neer op ijle naaldbosranden in droog gebied grenzend aan open terrein, doorgaans heide. Dode staande bomen worden gewaardeerd, net als dennen en berken. Nachtzwaluwen zijn niet per se gebonden aan naaldbos (Cleere & Nurney 1998), maar in Nederland is die binding wel heel sterk, net als elders in Noordwest-Europa. Dit komt vast omdat naaldbos hier droger is dan loofbos, misschien ook wel omdat de bodem in naaldbos nogal 'plat' is, zonder dikke vochtige humuslaag en zonder dorre bladeren; een Nachtzwaluw kan in een dikke laag van dorre bladeren met zijn korte pootjes slecht uit de voeten. Vanuit de Nachtzwaluwen beredeneerd valt te hopen dat PWN ten minste enkele dennenpercelen zal sparen. Niet alleen de Nachtzwaluwen zullen ze daar dankbaar voor zijn. De 'dynamiek' die door het kappen is gerealiseerd is te vergelijken met de dynamiek die de bos-branden van enkele jaren geleden bij Bergen-Schoorl hebben veroorzaakt en door menigeen zo zijn verguisd; ze zijn echter beslist gunstig geweest voor het gebied in het algemeen en voor Nachtzwaluwen in het bijzonder.

Dankwoord

Wim de Groot wordt bedankt voor het organiseren van de landelijke nachtzwaluw telling in de duinen. Ook stuurde hij de gegevens voor figuur 1, die van André van Kleunen (Sovon) afkomstig zijn. Hans Schekkerman

organiseerde de telling in ons gebied. PWN verleende toestemming om het duin 's nachts te betreden. De nachtzwaluwtellers in ons gebied waren Ruud Altenburg, Joep de Leeuw, Hans Groot, Leo Heemskerk, Guido Keijl, Henk Levering, Remco Oosterlaar, Mark Res en Jorg Schagen. Wouter Bol (PWN) organiseerde de excursie op 21 juni samen met de Cie L&E van de Vogelwerkgroep. Ruud Vlek plaatste de foto van Jan Strijbos op waarneming.nl. De invoerders van onze Vogelwerkgroep ben ik dankbaar voor het digitaliseren van het waarnemingenarchief.

Literatuur

Cleere N. & D. Nurney 1998. Nightjars. A guide to nightjars and related nightbirds. East Sussex.

Roobeek K. 2010. Nachtzwaluw. In: C.J.G. Scharringa, W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijs. Atlas vd Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009: 218-219. *Sine loco*.

Teixeira R.M. (red.) 1979. Nachtzwaluw. Atlas van de Nederlandse broedvogels: 206-207. 's-Graveland.

Vogel R. & H. Sierdsema 2018. Nachtzwaluw. In: Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland: 352-353. Kosmos uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Maandoverzicht 2018, Vinkenbaan Castricum

Piet Admiraal, Tim van der Meer

Januari

Vanaf de 7^e even een heel kort wintertje. Zowel op de 8^e als de 9^e was er sterke trek van Kramsvogels. Er werden er relatief weinig (maar toch leuk) van gevangen: in totaal 106. Alle waren in extreem goede conditie (zwaar (!)). Op de 9^e zowaar ook nog eventjes 49 Grote Barmsijzen (door Tim). Opvallend genoeg waren de meeste volwassen mannetjes. Verder weinig vangdagen.

Februari

Op 7 februari werd in een nieuw bedachte eenden-opstelling een vrouwtje Kuifeend gevangen, de eerste sinds 1994! Op de 19^e zowaar al een beetje voorjaar: mooie trek van Veldleeuwerik en Jan ving er maar liefst 19 (!). Beginnende de 24^e opnieuw winterweer. Er werden vangpogingen gedaan, maar veel was het allemaal niet: op de 24^e 1 Kievit, op de 25^e ook 1 Kievit,

op de 26^e 2 Kieviten en op de 27^e 4 Kieviten. 's Avonds vingen Piet Admiraal en Tim van der Meer 3 Wintertalingen. Een hele bijzondere vangst, want deze soort was pas één keer eerder ooit op de ringbaan gevangen. Op de 28^e eindelijk echt goede koudetrek, met daarbij ook nog eens een uitstekende bezetting (van 7:00 tot 18:00 (!)). Resultaat: een werkelijk fantastische vangdag: 3 Smienten, 10 Kieviten, 1 Goudplevier, 4 Watersnippen, 11 Stormmeeuwen en 104 Kramsvogels werden gevangen. De Smienten waren natuurlijk de absolute topper. Ontdekt door Tim reageerden zij heel goed op het geluid, maar gingen toch net naast het slagnet zitten. Daar gingen zij op hun dooie gemakkie gras zitten eten. Geluid op het slagnet stond nog steeds (zacht) aan, maar dat leek hen weinig te boeien. En toch, na ruim een uur wachten (hele spannende tijd voor Arnold, Luc en Tim), schuifelden zij 1 voor 1 het slagnet op. Fantastische actie, er was ooit maar 2 keer eerder een Smient gevangen op de baan. Een fabuleuze afsluiting van de maand natuurlijk, maar de eerste 3 dagen van maart zouden ons nog veel meer brengen.

Maart

De eerste van de maand misschien wel één van de meest spectaculaire vangdagen op onze ringbaan ooit. Om 7:00 uur waren Luc en Richard al aanwezig. Stond er de dag daarvoor al veel wind, nu was dat nog heel veel erger. Er stond een stormachtige ONO-wind, windkracht-8. Het enige wat er durfde te vliegen waren Wulpen. Maar door de harde wind waren zij moeilijk te lokken, en als ze al reageerden op het geluid ook nog eens moeilijk te vangen. Twee keer vlogen er ook een paar Pijlstaarten langs. Dat zou een nieuwe baansoort zijn. Maar beide keren was ik te laat met het geluid (mede ook door de stormachtige wind). Vliegrichting was ZZO, dus dan heb je dat. Dus besloot ik zo ongeveer rond 10:00 uur i.p.v. dubbel Wulp 1 keer Wulp en 1 keer Pijlstaart aan te zetten. Luc kon er wel mee leven (met enige tegenzin). Op het dak draaide al die tijd nog gewoon Bonte Strandloper. Om 12:00 uur hadden we pas 2 vogels: 2 Wulpen. We lokten een Blauwe Reiger, maar die ging vlak naast de hut staan zitten schuilen voor de wind. Kansloze affaire. Vogels vangen zat er met deze wind gewoon niet in, dat was duidelijk. We besloten dus maar om te stoppen. Toen we al bezig waren met opruimen belde om 12:30u Tim. Hij wilde ons komen aflossen. Hij zou er om 13:00u zijn. Dus wij opruimen maar weer gestaakt. En toen gebeurde het: plotseling 10 Bonte Strandlopers bij de baan. Luc trok het net dicht en we hadden er 9. Super. Tijdens het rapen bleken er ook nog eens 2 geringd. En

nog mooier: 1 met Stockholm- en 1 met Slovakia-ring (!). En nog steeds draaide het geluid van Pijlstaart. En toen ineens een moment dat ik nooit zal vergeten. Vanuit het niets doken er 4 Wintertalingen op de slag. Op het geluid van die Pijlstaart. Eén ontsnapte er vanonder het net, maar dat maakte niet uit: voor zowel Luc als voor mij een vette nieuwe handsoort! En wat een gave beestjes zo in de hand. Nauwelijks groter dan een lijster en toch gewoon een echt eendje: te raar om waar te zijn eigenlijk.

Tim was inmiddels ook gearriveerd. We vingen nog een Wintertaling en een Wulp, maar verder bleef het vrij stil. En toen ineens kwamen er Pijlstaarten. Omdat het geluid al die tijd wel continu aan had gestaan (i.t.t. in de ochtend) hoorden zij het geluid nu wel op tijd. En zij reageerden (zoals mijn onderbuikgevoel mij al had verteld) extreem goed op het geluid. Alleen waren zij overduidelijk heel bang voor de slagnetten. Ze landden wel, maar steeds ernaast. Echt ongelooflijk spannend. En toen eindelijk landde er eentje op (een adult mannetje). Luc trok het net dicht, maar helaas mis (door de wind).

Zo rond 15:00 uur begonnen er ineens ook echt grote aantallen Bonte Strandlopers te komen. We draaiden nu alleen nog Pijlstaart en Bonte Strandloper. Op het geluid van Pijlstaart vingen we nog een paar Wintertalingen en uiteindelijk toch ook een Pijlstaart. Weliswaar een vrouwtje, maar vooralsnog toch wel een hele mooie soort natuurlijk (en een vette nieuwe baansoort, onze eerste dit jaar). En de Bonte Strandlopers gingen maar door. Het was overduidelijk dat er in de loop van de late middag trek vanuit de Waddenzee bezig was. En dat terwijl wij dat in de ochtend totaal niets hadden dus (!). En er zaten ook nog meer andere leuke dingen bij. Als eerste een Kanoet ertussen. Van de ondersoort islandica, dus een vette nieuwe baan-ondersoort. Wat een geweldig beestje, en ook nog eens verreweg de zwaarste Kanoet die wij ooit hadden gevangen. Sowieso alle vogels die wij vingen waren zwaar boven gemiddeld gewicht (vooral de Bonte Strandlopers). Maar daarover later meer. Als laatste werd er tussen de Bonte Strandlopers ook nog een Bokje gevangen. Luc en ik gingen zo rond 18:00 uur naar huis. Tim sloot af, met 138 vogels: Pijlstaart (1), Wintertaling (7), Wulp (3), Kanoet (1), Bonte Strandloper (126), Bokje (1) en Watersnip (1). Toch wel vooral te danken allemaal aan Tim. Die belde om ons af te lossen toen wij al wilden stoppen. Ook nergens elders in Nederland is die hele enorme trek golf in de middag opgemerkt. Op zich niet heel gek

natuurlijk. De hele ochtend en voormiddag was het niks. En dat bij windkracht 8 en een gevoels-temperatuur van -17 of zo. Logisch dat er op geen enkele vangplek of trektelpost nog langer gevangen of geteld is dan normaal. Enkel en alleen bij ons dus.



Bonte Strandlopers met verschillende snavellengtes

Foto: Luc Knijnsberg

Ook 2 en 3 maart waren ongelooflijk prachtige vangdagen. Afgaande op de ervaringen van 1 maart ging onder andere Tim weer als middagploeg naar de baan. De ochtenden waren vrij waardeloos, maar 's middags begon het toch weer te vliegen. Op 2 maart dan eindelijk de eerste adulte mannetjes Pijlstaarten voor de baan. Ook op het recept dat op 1 maart werd uitgevonden (gewoon Pijlstaart blijven draaien!). Ook een Krakeend werd verleid door het Pijlstaart-geluid. Een vrouwtje Kuifeend werd bij de infiltratiekanalen gevangen. Opnieuw leefde de Bonte Strandloper-trek weer op in de middag, en deze dag ringden we er 77! Op 3 maart was de wind iets

afgenomen en werden er maar liefst 11 Wulpen gevangen, waarvan 8 in 1 slag door Piet Admiraal! Een heel spannend moment. Er werden beduidend minder Bonte Strandlopers (slechts 3) gevangen, maar wel weer 2 Pijlstaarten en 1 Wintertaling. De absolute klapper van de dag was een adult winterkleed IJlandse Grutto, natuurlijk ook een nieuwe baan-onder soort.

Op 4 maart was het winterweer over, maar werden er weer eenden gevangen in de nieuwe eenden-opstelling. Gelijk weer een nieuwe baansoort: een vrouwtje Slobeend. Ook een Bontbekplevier en Witgat maakte dit toch een erg leuke vangdag voor maart. Op de 16e was het weer vreemd winterweer. Luc ontdekte tijdens het fietsen door het duin dat er in de middag opeens weer Bonte Strandlopers door het infiltratiegebied vlogen. Hij is toen gelijk naar de baan gegaan en heeft met latere hulp van Leo er toch 45 gevangen! Ook in het weekend weer enkele steltlopers en eenden, maar niet zoveel als in de eerste dagen van maart. We sloten de maand af met maar liefst 289 Bonte Strandlopers, 6 Pijlstaarten, 11 Wintertalingen en 16 Wulpen. Verdere leuke vangsten waren Boomleeuwerik, Meerkoet en een Waterpieper in een mistnet op 27 maart; deze soort vangen we nagenoeg alleen in het najaar en alleen met het slagnet.

April

In april werden er in de eenden-opstelling maar liefst 8 Kuifeenden gevangen. Ook voor nachtvangen was het een goede maand met 15 Porseleinhoentjes, waarvan 7 op 13 april. Verdere leuke vangsten waren Snor, 2 Zwarte Roodstaarten, 2 Beflijsters en 3 Groenlandse Tapuiten.

Mei

Op 1 mei gelijk een gemiste kans, ondanks of juist dankzij de sterke wind bleken er veel Rosse Grutto's door het duin te vliegen. Pas vanaf half 12 werd er gevangen en konden er al vrij snel 10 Rosse Grutto's gevangen worden (totaal op deze dag 16). Bij een vroeger begin op de dag had er meer ingezeten! De Rosse Grutto's werden zoals gewoonlijk weer van kleurringen voorzien. In totaal vingen we er 53 in mei 2018. Verdere leuke vangsten waren Appelvink, Scholekster, Kanoet, Zilverplevier en 3 Spotvogels. Dichtbij de ringbaan werd een mogelijke hybride Fluiter X Bergfluiter ontdekt en deze werd gevangen en bemonsterd voor DNA. De

resultaten wezen aan dat het inderdaad om deze hybride ging! Een spectaculaire ontdekking.



Hybride Fluits X Bergfluits

Foto: Tim van der Meer

Juni

juni begon leuk met op 2 juni een Kleine Plevier met Hongaarse ring! Deze vogel was geringd in Fertőújlak vlakbij de grens met Oostenrijk. Buiten de leuke vangsten van Kleine Plevieren (we vingen er ook nog een terug uit 2014) was juni vrij stil. Een Zwarte Ruiter ontsnapte helaas door een gat. Verdere leuke ringvangsten waren Grauwe Vliegenvanger, 2 Appelvinken, Blauwe Reiger, Roodmus. Op 30 juni werden wel al 7 Witgatjes gevangen.

Juli

Begin juli werden er met brood op het slagnet enkele meeuwen gevangen, onder andere Kleine Mantelmeeuw, Zilvermeeuw en Stormmeeuw. Op zowel 7 als 8 juli werd een Kleine Bonte Specht gevangen. Ook werden er een mannetje en vrouwtje Roodmus terug gevangen uit 2017. Mogelijk hetzelfde broedpaar als vorig jaar dus! Snorren en IJsvogels hingen weer in

de netten, net als er ruiters werden gevangen met het slagnet. Op 31 juli hing al gelijk de eerste Waterrietzanger in het net.

Augustus

Ook op 1, 2 en 3 augustus werd een Waterrietzanger gevangen. Op 1 augustus ook de eerste Glanskop sinds 2 jaar tijd. Op de 4^e een echte topdag. Piet en Tim gingen vangen en begonnen de dag goed met een Porseleinhoen tijdens het nachtvangen. Tijdens het wakker worden was er gelijk een goed reagerende groep Groenpootruiters wat resulteerde in een slag van 5. In het eerste rondje hing er al gelijk een Waterrietzanger en een Bonte Vliegenvanger, een goed begin! Daarna werden de rondjes steeds beter en vingen we nog een tweede Waterrietzanger, een juveniele Cetti's Zanger, Grauwe Vliegenvanger, Draaihals en nog 4 Bonte Vliegenvangers. Dat een Snor ontsnapte en een Zwarte Ruiter het net niet afmaakte kon onze vreugde niet bederven.



Eerstejaars Waterrietzanger

Foto: Tim van der Meer

Op 9 augustus werd de eerste Sperwergrasmus gevangen. In augustus werden in totaal 10 Waterrietzangers gevangen, een redelijk goed jaar voor deze soort.

September

September begon met op de eerste 2 Groenpootruiters. Op 2 september werd de derde Blauwe Reiger van het jaar gevangen. Op de 5^e werd gelijk een echte zeldzaamheid in de vorm van een Kleine Spotvogel gevangen door Arnold en Jan. Op 6 september volgde een Struikrietzanger, een inleiding van een goed jaar voor deze soort. Op 14 september vingen we de eerste 2 Bladkoninkjes, waarvoor hetzelfde bleek te gaan gelden! In totaal vingen we in september 14 Bladkoninkjes en 3 Struikrietzangers.

Jan ging de 19^e de natte ronde lopen vroeg in de ochtend en kwam terug met een Nachtzwaluw! Een soort die bij ons nog nooit was gevangen. Er zijn wel eens nachtvangpogingen gedaan in de trektijd, maar deze vogel hing gewoon zonder geluid in een mistnet.



Nachtzwaluw

Foto: Piet Admiraal

Oktober

Oktober was zoals gewoonlijk weer een topmaand met onder andere 4 Struikrietzangers, een Veldrietzanger (de laatste was in 2008) 4 Waterhoentjes, 14 Baardmannetjes, 2 Siberische Tjiftjaffen, 2 Siberische Braamsluipers, 3 Beflijsters, 38 Grote Gele Kwikstaarten en 1 Dwerggors. In oktober werden bijna 100 Bladkoninkjes geringd! Een ongelooflijk dagrecord van 25 van deze prachtige loofzangers werd gevestigd op de 8^{ste}. Er werd die dag ook nog een Raddes Boszanger geringd.



Raddes Boszanger

Foto: Tim van der Meer

November

In november toch nog een aantal leuke vangsten zoals 1 Kuifeend, 1 Wintertaling, 2 Bokjes, 7 Cetti's Zangers, 95 Grote Barmsijzen en respectievelijk 1 late Fitis en Tuinfluiter.

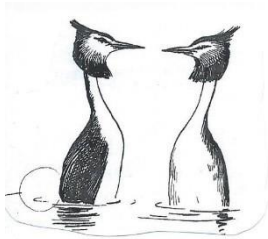
Misschien wel de leukste vangsten van november waren 2 IJsgorzen; deze worden de laatste jaren nauwelijks meer gevangen bij ons. Ook werd er een nieuw grofmazig net geplaatst voor het vangen van Houtsnippen. Dit had meteen succes want er konden er 4 geringd worden deze maand.

December

Op de 16^e zowaar nog een winterdagje. Jan kon deze dag 20 Stormmeeuwen verleiden om op het slag te gaan zitten. Verder werd de baan afgebroken voor het seizoen en werd er nog maar mondjesmaat gevangen en geringd.

Wist je dat.....?, deel 18

Jan Zweeris



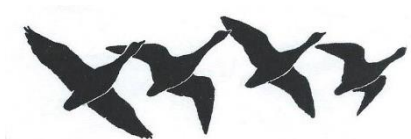
De Boerenzwaluw/ Hirudo Rustica

1. onze meest algemene zwaluw de Boerenzwaluw is
2. ze een lange diepgevorkte staart en een snelle en sierlijke vlucht met veel wendingen hebben
3. de zang een mengsel is van zacht kwetterende en kwelende tonen
4. alle soorten vliegende insecten in volle vlucht vangen, vooral boven water
5. ze heel veel muggen vangen , maar ook mestvliegen, zweefvliegen en dazen in en rond veestallen
6. de gevangen insecten blijven hangen in de borstelige haren bij de snavelwortel
7. bij mooi weer de Boerenzwaluw hoog in de lucht jaagt en bij slecht weer laag bij de grond
8. tijdens het opgroeien van de jongen wordt gejaagd binnen 300 meter van het nest met dagelijks meer dan 500 voedselbeurten
9. met gemiddeld 10 insecten in een voedselbal dat neerkomt op 1000 tot 2000 insecten per jong per dag
10. Boerenzwaluwen algemene broedvogels zijn en talrijke doortrekkers
11. ze vooral broeden in en rond stallen voor alle soorten vee en paarden
12. het aantal broedparen in Nederland geschat wordt op 250 000

13. na een forse daling van 75% in de vorige eeuw, de aantallen de laatste 10 jaar stabiel tot licht toenemend zijn
14. tijdens de trek grote groepen Boerenzwaluwen te zien zijn samen met andere zwaluwsoorten boven moerassen en andere grote wateroppervlakten met veel insecten
15. vaak massaal overnacht wordt in het riet
16. Boerenzwaluwen overwinteren ten zuiden van de Sahel in Midden- tot Zuid-Afrika en eind maart/april terug keren
17. een klein aantal overwintert in Zuid-Europa en Noord- Afrika
18. de Boerenzwaluw een bijzondere band heeft met de mens en zijn nest bij voorkeur binnen in veestallen maakt
19. bij uitzondering ze dat doen op beschutte plaatsen aan de buitenkant van gebouwen of aan bomen
20. veel nieuw gebouwde melkveestallen minder geschikt zijn als broedlocatie en melklokaleen ontoegankelijk zijn gemaakt tegen besmetting
21. daarvoor in de plaats het toegenomen aantal maneges is gekomen, zodat er nu weer redelijk veel broedgelegenheid is
22. hoe langer de staartpunten van een mannetje zijn hoe meer succes hij bij de vrouwtjes heeft
23. dat hem waarschijnlijk wendbaarder maakt, waardoor hij in staat is meer insecten te vangen
24. vrijwel alle oudervogels op de oude broedplaats terugkeren
25. van de jongen zich 80% vestigt binnen 2,5 km van de geboorteplaats
26. het broedsucces mede afhankelijk is van de gemiddelde temperatuur in mei en juni
27. infanticide(het doden van jongen) vrijwel uitsluitend voor komt in grote kolonies van Boerenzwaluwen, omdat deze een grote aantrekkingskracht op ongepaarde mannetjes hebben
28. mannen die hun nest niet of zwak verdedigen en kortstaartige mannen worden verjaagd door dominantere langstaartmannen
29. die de nestjongen prederen en de vrouw en het nest overnemen
30. infanticide uitsluitend voorkomt bij eerste broedsels, zodat er nog tijd is voor een eigen broedsel
31. circa 3% van de broedsels en een derde van alle nestjongen sterfte op conto van infanticide komt

Korte berichten, deel 14

Jan Zweeris



Een goed muizenjaar

Dit voorjaar was een goed muizen seizoen en ook de zomer belooft dat te worden. Met als gevolg ongekende aantallen broedende Velduilen met name in Friesland. Sovon had nog een ander nieuwtje, dat niks met de muizen te maken had, maar waarschijnlijk wel met de klimaatveranderingen. Op een van de gloednieuwe eilanden op/in het Markermeer, de Markerwadden, heeft een paartje IJseenden vier jongen uitgebroed. Een onverwachte nieuwe broedvogel voor ons land. De IJseend is een arctische vogel, die o.a. broedt langs meren op de toendra's.

Buidelmezen ontrouw

Een op het oog keurig stel, kan samen wel 14 keer per seizoen de relatie inruilen voor die met de buurvrouw of buurman. Dat maakt het voor een geslaagd gezinnetje nogal lastig, als het gaat om een gezonde kinderschare. Eigenlijk bestaat zo'n leven uit een lange serie gebroken huwelijken. Zowel mannen als vrouwen blijven vaak als alleenstaande ouder achter met de zorg voor de kinderen. En dan gebeurt het nogal eens dat de verlatene het voor gezien houdt en een nieuwe partner zoekt. De jongen hongerend achterlatend.

De basiskwaliteit ontbreekt aan de Nederlandse natuur

Er moet dus plaats zijn voor natuur en vogels tussen al die claims voor woningbouw, landbouw, windmolens en zonneparken. En dan geen Vinex schaamgroen, of een enkele houtwal tussen maisvelden of een natuurgebiedje. Nee, net zo'n ruimtelijke claim als voor al die andere. Een basiskwaliteit voor de natuur in heel het land. Waar Veldleeuweriken en Patrijzen gewoon zijn en niet aan het infuus van noodmaatregelen in te kleine aantallen overleven. Dat betekent een flinke verandering in hoe we omgaan met de ruimte; de inrichting, het beheer en het gebruik. Op het platteland gaat het om de terugkeer van meer streekeigen elementen. In het oosten en zuiden van ons land gaat dat om houtwallen, heggen en

slingerende beekjes. En niet alleen monoculturen van mais en raaigras, maar ook andere gewassen zijn nodig. Dat geldt ook voor laag-Nederland. Met meer natuur en vogels wordt Nederland niet alleen mooier, maar ook leefbaarder en gezonder.

Terugblik op het jaar van de Huiszwaluw

Vogelbescherming en Sovon vroegen in 2018 extra aandacht, omdat de aantallen sinds de jaren 70 fors gekelderde zijn, al gaat het nu iets beter. Door een speciale folder, de pers en het NOS Journaal kwam er veel informatie bij de mensen over de Huiszwaluw. Ook is er een aantal onderzoeken uitgevoerd om meer duidelijkheid te krijgen over het hoe en waarom van de achteruitgang en de recente opleving. De resultaten hiervan moeten nog gepubliceerd worden. Het lijkt erop dat ze te weinig voedsel kunnen vinden. Dat zou passen in het beeld van de grote afname van insecten. Het broedsucces leek goed te zijn. De onderzoeken zullen de komende jaren worden gevolgd.

Minder gedode trekvogels op Cyprus

Bijna 80% reductie in de illegale jacht op trekvogels vergeleken met 2002. Dat alles dankzij de verbeterde samenwerking van Birdlife Cyprus, lokale vogelbeschermers en de politie. In 2016 waren nog zo'n 2,3 miljoen (voornamelijk zangvogels) het slachtoffer van stroperij met lijmstokken en netten. In 2017 kwam de schatting uit op 610 000. Voor 2018 zijn nog geen cijfers bekend.

Drijfmest is funest

In weilanden waar drijfmest in de bodem is geïnjecteerd, zijn minder wormen voor de vogels beschikbaar dan op weilanden waar ruige mest is opgebracht. De geïnjecteerde mest droogt de toplaag uit, waardoor wormen niet meer aan de oppervlakte komen. Voor de weidevogels betekent dit dat er minder te eten is. Dit blijkt uit een onderzoek van Jeroen Onrust en collega's van de Rijksuniversiteit Groningen. Het verhogen van de grondwaterstand is geen oplossing. De mestinjectie tast de toplaag te veel aan. Dit is vooral funest voor de Rode Wormen. Zij pendelen tussen de diepere lagen en de oppervlakte om plantenresten te verzamelen. Ze zijn daardoor belangrijk voor de bodemstructuur. En voor de vogels zijn de wormen een voedselbron. De harde, droge toplaag belet ze echter om boven te komen. Tot overmaat van ramp groeien Rode Wormen minder snel in geïnjecteerde grond.

Holwerd een nieuw vogelparadijs?

Het Friese dorp Holwerd wil `via een opening in de waddendijk de lokale economie stimuleren en tegelijk de vogels en de natuur laten profiteren van het binnenstromende zoute water. Daarom schaarde Vogelbe-scherming zich achter het idee van "Holwerd aan Zee". Achter de dijk komt een groot meer, door sluizen verbonden met de Waddenzee. Er zullen kwelders met voedselrijke slibranden ontstaan voor de vogels. Vanuit de Waddenzee komt een getijde kanaal naar de dijk. Daarin komt een speciale duiker en een schutsluis. Een toegang voor vissen en schepen richting de Friese meren. Het getijde kanaal loopt uit in een meren gebied met vogeleilanden. Een nieuwe toekomst voor mens en natuur. Zie www.vogelbescherming.nl/holwerdaanzee

Duurzame IJsselmeervisserij

Daarover is, na meer dan 10 jaar onderhandelen, nu een doorbraak. Er ligt een actieplan, ondertekend door alle partijen, waaronder Vogelbe-scherming. De overheid stelt geld beschikbaar om het plan de komende 3 jaar te kunnen uitvoeren. Samen met belanghebbenden werkt Vogelbe-scherming aan een ecologisch herstel van het IJsselmeer. Daar profiteren de vissen van en dus ook de vogels.

Elke brug een vogelbrug

In Nederland wordt onder bruggen nauwelijks rekening gehouden met de nestbouw van Huiszwaluwen. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken kreeg dankzij Rijkswaterstaat voor elkaar dat onder de Stichtse Brug tussen Almere en Huizen Huiszwaluwen nu gemakkelijk een nest kunnen bouwen. De Huiszwaluw staat op de Rode Lijst en kan dat duwtje in de rug goed gebruiken. Vogelbescherming droomt van een toekomst, waarin elke nieuwe of gerestaureerde brug vogel-vriendelijk wordt.

Resultaten voor weidevogels

Het weidevogelwerk van Vogelbescherming begint vruchten af te werpen. Het financieel haalbaar maken om te zorgen voor 'natuurvriendelijke' weilanden waar weidevogels alle ruimte krijgen. Dat is precies wat de particuliere financiers van het Rijke Weide Vogelfonds voor ogen hadden. Het fonds koopt op strategische plekken weidegronden om verpacht te worden aan boeren, die maximaal rekening houden met de vogels. Dit alles tegen een betaalbare pacht. Het tweede doel is bloemrijke weilanden realiseren. Dankzij de steun van de actie 'Elke meter telt' komt er in Eemland 30 hectare bloemrijke weidevogelweide. Er is ook een netwerk van weidevogelboeren om ervaringen uit te wisselen met dit project. Het derde

doel is insecten stroken realiseren; vluchtstroken langs aan-grenzende weilanden, waar jonge vogels voedsel kunnen vinden als de rest van het gras is gemaaid. Een strook van enkele meters breed en 7 km lang. Die strook is er en is genoemd: de Weideboulevard van Amstelland. Via deze strook worden veel aangrenzende weidepercelen met elkaar verbonden. Het vierde doel is een lobby voor systeemverandering vormen. De wetten van de wereldmarkt doen de weidevogels de das om. Veel boeren zitten vast in een systeem, waar ze zelf niet voor gekozen hebben.

Een eerlijke prijs voor een eerlijk product". Een nieuwe verbinding tussen boer en consument. Producten die je graag koopt, omdat je weet dat je niet alleen kaas koopt, maar ook een aandeel in goed beheer van een stukje landschap in jouw omgeving.

Dagboek Heemskerk, nr. 25

Jan Zweeris



Het dorp

In de buurt van de Laurentius kerk zwierf enige tijd een Kauw rond, die een bijzonder soort verenkleed droeg. Niet het bekende donkergrijs met lichtgrijze zijkanen en grijs achterhoofd, maar een mengsel van witte en grijze vlekken. Was dit nu een voorbeeld van Leucisme d.w.z. een genetische afwijking van de pigmentatie?

Als de vogel geen pigment aanmaakt op vaak symmetrische plekken, dan is het Leucisme. En dat blijft het hele leven op diezelfde plekken. Maar het kan ook wat anders zijn. Namelijk Progressive Greying. Net als bij mensen worden ook sommige vogels min of meer grijs, als ze ouder worden. Ze maken dan steeds minder pigment aan. Vooral bij Merels komt dit voor. Dus ook bij Kauwen?

Ook in hoger sferen is weleens wat bijzonders te horen of te zien. Een formatie achter elkaar aanjagende Halsbandparkieten is al bijna niks bijzonders meer. Het gekrijs maakt je daar wel op attent. Maar een hoogvliegende roofvogel, die belaagd wordt door een stelletje Zwarte Kraaien, hoog boven je hoofd, is toch wel wat anders. De grote vogel verdween in oostelijke richting, terwijl hij zijn belagers voortdurend ontweek, in oostelijke richting.

De Slechtvalk is verdwenen, begin juli, met vrouw en twee levenslustige kinderen. Huub en nog een paar andere vogelaars hebben dit heugelijke feit vastgesteld. Ook het definitieve vertrek van pa en moe met het dartele stel uit hun nestplek in de Laurentiustoren. Huub Huneke was enige tijd daarvoor in de toren geweest en had het nest niet gevonden. Het bleek namelijk in het bovenste gedeelte te zijn. Geweldig dat we eindelijk een broedgeval in ons dorp hebben gehad, waar we al zo lang op gehoopt hadden. Ze hebben zich ook niets aangetrokken van de bouwactiviteiten aan de voorkant en op het dak van de kerk.

Landgoed Marquette

Ook daar een aantal broedgevallen. In het bosgebied van het afgesloten gedeelte hebben zowel Haviken als Buizerds gebroed. Klaas Pelgrim heeft het broeden gevolgd en uiteindelijk het resultaat gezien. Het Haviken paar heeft gezorgd dat er 3 jonge Haviken uitgevlogen zijn. Het echtpaar Buizerd zorgde voor 2 jongen. Eigenlijk niet zo leuk voor de kleinere vogels in de buurt. Ze moeten vanaf nu dubbel alert zijn met zoveel vijanden erbij. Ook de IJsvogels hebben het er niet bij laten zitten. Ze hebben zeker gebroed, met succes, maar Klaas was niet in de buurt toen ze uitvlogen. Hij houdt het op 3 jongen. Van de Lepelaars zijn geen waarnemingen bekend. Er is wel gebroed in het onzichtbare bladerdak, maar helaas.....

Het Duingebied

Op vogelgebied heb ik geen waarnemingen, tenminste geen memorabele. Wel van andere luchtacrobaten. Dit jaar was er een ware invasie van een van onze trekvlinders n.l. de Distelvlinder. Eind mei kwam dat bij ons op gang. Weken later dan in het topjaar 2009. Hun komst is afhankelijk van waar het lagedrukgebied zich bevindt. Dat lag dit jaar de eerste tijd boven Oost-Europa. De vlinders die nu uit Oost-Europa komen, zijn nakomelingen van vlinders, die waarschijnlijk al eind van de winter uit Noord-Afrika vertrokken. Van deze binnentrekkers zullen de nakomelingen in de loop van augustus tevoorschijn komen. Deze autochtone vlinders zijn vaak groter en dieper oranje van kleur. In de nazomer zullen er mogelijk nog meer zijn dan eerder.

Noorderveld/ Hoge Weide

Ik zag daar een groepje van 5 Kauwen bakkeleien met 2 Tureluurs. De Tureluurs waren bezig de boosdoeners uit hun territorium te verjagen, terwijl de Kauwen hun nesten wilden plunderen. Dan vielen de Kauwen de Tureluurs weer aan. Even later waren de rollen weer omgekeerd. Een wonderlijk luchtgevecht. Af en toe landden de strijdenden even om te rusten,

om bij te tanken. Daarna begon alles weer van voren af aan. Ik had helaas geen tijd om de uitslag af te wachten. Er valt altijd wat te beleven.

Jongerenrubriek “Het Winterkoninkje”

Hans Stapersma

Half juli is de kerngroep ‘jongeren’ bijeen geweest om het afgelopen seizoen te evalueren en het programma voor het nieuwe seizoen te maken. Het aantal jongeren is ongeveer stabiel gebleven en de deelname aan de excursies is redelijk en stabiel geweest. Er werden twee zorgpunten geconstateerd: de plotselinge vacature voor co-jongeren-coördinator naast Micha en het gebrek aan animo om een verslagje te maken van excursies. Voor dat eerste (vacature) heb ik elders opgeroepen voor leden die deze rol op zich zouden willen nemen. Voor het tweede hebben we het volgende bedacht: we gaan een prijs uitreiken voor de ‘jongeren verslaggever van het seizoen’, waarschijnlijk een wisseltrofee bv een bosuilenkast met inscriptie. Criteria voor winnen zijn oa originaliteit van het verslag en de animo waarmee die klus opgepakt en geklaard wordt. Vanaf nu gaan we dus lange, levendige verslagen zien die binnen 24 uur beschikbaar zijn – hopen we heel erg!!

Zwaluwenexcursie, 16-06-2019

Onne Muller

Om 9:30 stonden drie leden en een vriend van Onne, Luc Gijssen bij het station klaar voor de excursie. Luc is door deze excursie ook lid geworden. Eerst fietsten we naar een boerderij. Daar zagen we 2 soorten zwaluwen, de Huiszwaluw en de Gierzwaluw. Daarna fietsten we maar een weiland zo’n 10 meter verderop. Daar hoorden we spreeuwen en die zagen we ook. Een stukje achter ons hoorden we ineens tikken. Ik had mijn fiets op het



schrikdraad gelegd .

Daarna fietsten we naar een manege verderop.

Daar zagen we weer twee soorten zwaluwen, de Boerenzwaluw en weer de Gierzwaluw. Van de Boerenzwaluw zagen we ook nesten. Verder hebben

we Fazanten gezien, Merels, jonge Torenvalken en misschien ook een mannetje Havik.

Daarna fietsten we weer terug. De excursie was erg leuk.

We hebben ook het voorlopige programma voor seizoen 2019-2020 gemaakt: zie de tabel. Hopelijk vinden jullie er ook dit keer weer het nodige van jullie gading bij!!

Jaarprogramma 2019-2020:

Datum	Excursie	Link naar waarneming.nl en Vogelbescherming.nl	Opmerkingen (Fiets- of auto excursie)
Zo 8 sept.	Waterberging Noorderveld Heemskerk	https://waarneming.nl/locations/109017/observations/?	Fiets, vanaf achterzijde station Castricum
Zo 13 okt.	Vogeltrek Strandplateau Castricum	https://waarneming.nl/locations/138681/observations/? https://waarneming.nl/locations/5518/observations/?	Fiets, vanaf achterzijde station Castricum
Zo 3 nov. (herkansing event. 10 nov.)	Vinkenbaan Noord-Hollands Duinreservaat Castricum	https://waarneming.nl/users/15601/observations/?	Fiets, vanaf achterzijde station Castricum
Zo 15 dec.	Uilenballen pluizen (Locatie volgt)		Op eigen vervoer

Vr. 10 jan.	Bosuilen <i>excursie speciaal voor jeugdleden</i> Noord-Hollands Duinreservaat Castricum	https://waarneming.nl/locations/43350/observaties/ ? https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/bosuil	Fiets, vertrek vanaf achterzijde station Castricum
Vr. 17 jan.	Bosuilen <i>Publieks- excursie, jeugdleden welkom</i> Marquette Heemskerk	https://waarneming.nl/locations/43350/observaties/ ? https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/bosuil	
Vr. 24 jan.	Bosuilen <i>Publieks- excursie, jeugdleden welkom</i> Johanna's hof Castricum	https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/bosuil	
Zo 9 febr.	Vogels tekenen en schilderen (Locatie volgt)		Op eigen vervoer

Zo 8 mrt.	Fort Krommeniedijk	https://waarneming.nl/locations/10298/observations/	Auto
Zo 19 apr.	Wei van Brasser Doornvlak Noordhollands Duinreservaat Castricum	https://waarneming.nl/locations/138680/observations/ https://waarneming.nl/locations/43344/observations/	Fiets, vertrek vanaf achterzijde station Castricum
Zo 10 mei	Plasjes N203; publieks-excursie in kader Nat. Vogelweek	https://waarneming.nl/locations/9883/observations/	Fiets, vertrek vanaf achterzijde station Castricum
Zo 14 juni	Boeren- en Huiszwaluwen Rondom Bleumerweg Castricum	https://waarneming.nl/locations/22778/observations/	Fiets, vertrek vanaf achterzijde station Castricum
Juni / ad hoc Vanaf 12 jaar Op vrijdag	Nachtzwaluwen in het NHD		

*Tenzij anders aangegeven zijn excursies op (de 2^{de}) zondag (van de maand) en starten om 9:00u

Vogelbladen, augustus 2019

Martine Kamminga

Veel berichten uit de Fitis, deze keer. We beginnen met de eerste Fitis van dit jaar, waarin aandacht wordt gevraagd voor de illegale jacht op Ooievaars. Vooral in Libanon worden tijdens de trek massaal Ooievaars en andere vogels afgeslacht. Birdlife International vraagt er aandacht voor onder de noemer Flight for Survival.

Op 10 februari jl. werd door een vogelaar de allereerste Kleine Trap gespot in De Zilk. Tot op heden zijn er 47 solitaire gevallen van deze vogel in Nederland gespot, hetzij geschoten, hetzij verzameld, waarvan de meeste in de vroege winter. In deze eeuw waren er maar 6 waarnemingen bekend. Na 27 februari werd hij niet meer gezien.



Over het natuurbeheer in de regio.

Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland is kritisch op de gemeente Haarlem, die sinds 2013 een heus Ecologisch Beleidsplan heeft. Dat is goed voor de Hekslootpolder, het Poelbroekpark en de Meerwijkse Plas, maar er wordt bij de bouw van nieuwe woonwijken te weinig aandacht besteed aan de natuurwaarden. Een stadsecoloog aanstellen wordt te duur bevonden, want hij/zij zou gefinancierd moeten worden uit het Uitvoeringsbudget van de gemeente, terwijl een stad als Amsterdam er wel drie in dienst heeft. Verschillende partijen hebben wel een verruiming van het budget beloofd.

Tata Steel is een goeie gesprekspartner geworden voor de vogelwerkgroepen. VWZK en onze Vogelwerkgroep zijn met het bedrijf in gesprek over inventarisatie van vogels op het terrein, het behoud van Oeverwaluwen en broedplekken voor IJsvogels.

In de Amsterdamse Waterleidingduinen is een nieuwe bosvisie ontwikkeld. Oudere bossen en struwelen in het midden-duin worden ongemoeid gelaten. Stukken met voormalig produktie-bos, zoals eiken en dennen, moeten veranderen.

Spaarnwoude blijft het zorgenkindje van de natuurorganisaties. Men maakt zich zorgen om de toekomstvisie die is opgesteld door het Recreatieschap. Natuurwaarden worden te vaag omschreven en er wordt te veel nadruk gelegd op het groeimodel zoals die in de jaren '80 gold. Maar nu heersen er andere meningen en is een dergelijk idee verouderd.

In de tweede Fitis van dit jaar wordt ingegaan op Meeuwenoverlast, een hardnekkig probleem. Ze krijsen, poepen alles onder en voeren soms schijnaanvallen uit op mensen. De gemeentes Alkmaar, Leiden en Haarlem hebben ontheffing gekregen om te experimenteren met verjaagmethoden. Afschieten mag niet. Nestbeheer werkt wel enigszins. In een vroeg stadium moeten de eieren worden ondergedompeld in een biologische olie, waardoor ze niet meer uitkomen. Nepvalken als vliegers aan gebouwen, glinsterende papierstroken, roofvogelgeluiden, de inzet van een Woestijnbuizerd, het hielp niet of slechts tijdelijk, want Meeuwen zijn heel slim en hebben verjaagtrucjes snel door en trekken zich er dan niets meer van aan. Drones werken wel, maar dat is kostbaar. Laserstralen helpen maar gedeeltelijk en kunnen ook vogels weggagen die men wel graag in de stad ziet, zoals Gierzwaluwen. De drie gemeentes moeten op lokaal niveau werken, maar het probleem speelt in heel West-Nederland, want Meeuwen uit b.v. Rotterdam komen ook fourageren in Den Haag. De

gemeenten willen nu "gevaar voor de volksgezondheid" aanvoeren als reden om te kunnen blijven experimenteren, want het gekrijs en gescharrel van broedse Meeuwen kan mensen uit de slaap houden.

Wat het dompelen van eieren betreft: in Alkmaar en Leiden gebeurt dat gratis. In Haarlem betaalt men 25 euro en krijgt men 100 euro subsidie. Als gevolg daarvan zijn er in Haarlem op slechts 30 adressen eieren gedompeld, tegen 150 in Alkmaar en Leiden. Als de melding te laat komt, mogen de eieren trouwens helemaal niet meer worden gedompeld. Een ander effectief middel om Meeuwen te verjagen zijn netten op het dak. Dat kost 800 euro per dak, waarvan 350 euro subsidie. Dan gaan de Meeuwen echter ergens anders broeden, wat het probleem verplaatst. Verder moet er voorlichting aan mensen worden gegeven om Meeuwen niet te voeren. Niels van Esterik, senior-adviseur van Openbare Ruimte, wil weten of de inzet van nepvliegers niet afschrikwekkend werkt voor andere vogelsoorten zoals Gierzwaluwen en Huismussen, die juist wel welkom zijn. Er zijn trouwens diverse vragen gesteld over nepvalken aan de gemeente, maar deze zegt te weinig informatie te hebben over het effect daarvan. Dus tijd voor een OPROEP aan vogelaars: let bij het tellen van vogels op een eventuele achteruitgang in de buurt van een nepvalk (falco stupidus genoemd in het blad).

Sinds 8 mei j.l. is er een strandreservaat, een rustgebied van 3 km, gereserveerd voor vogels, op het strand tussen Noordwijk en Zandvoort, het project Noordvoort. Het had wat voeten in de aarde om het zover te krijgen, maar met de komst van een nieuwe wethouder in Noordwijk kwam er schot in de zaak. Het gebied wordt afgebakend met palen, die zo'n 6 meter uit elkaar staan. Wandelaars worden omgeleid langs de zeereep; afwachten of men inderdaad die route trouw volgt, of toch de afzetting negeert en gewoon over het strand door loopt.

In De Kleine Alk nr. 1 van dit jaar het vervolg van het onderzoek van Dook Vlucht uit Bergen naar slaapplekken van Boomkruipers op gevels aldaar. Met name de effecten van vuurwerk heeft hij goed onderzocht. Op Oudejaarsdag 2018 bezetten vier Boomkruipers de gevel van een winkel op het Plein. Dertig meter daar vandaan is een kruispunt van dorpswegen, met veel kroegbezoekers die daar elk jaar veel vuurwerk afsteken. Om 7 uur de volgende ochtend bleken ze er alle vier nog te zitten. Boomkruipers zijn aan het begin van de avond altijd nog alert. Ze reageren bijvoorbeeld op het licht van lampen, maar als ze eenmaal slapen kun je bij wijze van spreken een kanon afschieten zonder dat ze zich eraan storen. Aan de Natteweg bleek

duidelijk te zien dat Boomkruipers een voorkeur hebben voor een aantal vaste gevels.

In de Kleine Alk nr. 2 een verhaal over de Nauertogt in Koedijk, waar aan de zuidkant vanaf augustus vorig jaar regelmatig dode vogels en vissen werden gevonden. Onderzoek wees uit dat noch Blauwalg, noch Botulisme type A, B en F. de oorzaak was. Er is nog een type Botulisme, waarnaar geen onderzoek was gedaan. Weidevogels zijn niet gevonden. Na april dit jaar zijn er geen dode dieren meer gevonden. Extra doorspoelen en kadavers goed opruimen heeft goed effect gehad. Verder blijft de oorzaak van de sterfte onbekend.

Een medewerker van Intratuin heeft een leuk verhaal over de bizarre broedplekken die vogels uitkiezen op het winkelterrein. Een Wilde Eend in de pot van een Olijfboom, een Merel in een doosje prijskaartjes, een Winterkoning in een showhuis, Witte Kwikken in een houten kistje op een tafel en Koolmezen in nestkasten die bestemd waren voor de verkoop. Een keer zat een Koolmees vastgeplakt aan een grote sticker. De Dierenambulance moest eraan te pas komen om het diertje te bevrijden. Daarna is het weer teruggeplaatst bij zijn nest. De medewerker heeft vervolgens al die stickers van de handelswaar verwijderd.

In Meander 2019, deel 2, aandacht voor het jaar van de Wulp. Was hij vroeger een vogel van heide, hoogveen en duin, door voedseltekort en predatie heeft hij meer zijn terrein verlegd naar het boerenland. Maar door de intensivering van de landbouw heeft hij het ook daar nu moeilijk. Er zijn zomerse en winterse Wulpen. Na het broedseizoen trekken onze Wulpen naar Zuid-West Europa en Engeland en in juli komen er Wulpen uit Noord- en Oost-Europa naar hier, vooral naar de kustgebieden. Nederland is nog altijd goed voor een kwart tot de helft van de wereldpopulatie van Wulpen.

Duin, lente 2019.

Op Ameland is een nieuw verlichtingssysteem opgezet. Alle lichtpunten in de openbare ruimte zijn individueel instelbaar. Ze zijn te dimmen of uit te schakelen, of men kan ze feller laten branden indien nodig. Het zijn led-lampen, wat al een besparing oplevert van 70 procent ten opzichte van de oude verlichting. Buiten de bebouwde kom is de verlichting groenblauw, wat minder storend is voor vogels.

Vogelwaarnemingen in Midden-Kennemerland, mei-juli 2019

Hans Schekkerman

Dit overzicht beslaat de periode 1 mei t/m 31 juli 2019. Het is een selectie van interessante waarnemingen, vooral van schaarsere soorten, gemeld op Waarneming.nl en Trekellen.nl. Alle invoerders worden hartelijk bedankt voor hun waarnemingen, ook als die hier niet zijn vermeld. Veel gebruikte afkortingen: tp = ter plaatse; kj = kalenderjaar; ad = adult; juv = juveniel; m = man; v = vrouw(kleed); ovv = overvliegend, Z = naar Zuid, etc; NHD = Noordhollands Duinreservaat.

Contact: hans.schekkerman@sovon.nl.

Algemeen mei-jul

Het voorjaar van 2019 was een beetje sprokkelen qua schaarse- en zeldzame vogelsoorten. Maar misschien waren we ook wel te veel verwend in 2018. Enkele bijzondere broedvogels uit 2018 keerden dit voorjaar niet terug: de hybride Bergfluiters, de Orpheusspotvogels van De Hoep (al zat de soort wel elders in het duin) en – voor zover bekend -- de Grauwe Klauwier. De Lepelaars van Marquette en ten minste één Roodmus uit het Infiltratiegebied deden dat wel, en verder waren er het eerste waarschijnlijke broedgeval van Cetti's Zanger en de niet, maar toch ook wel, verrassende ontdekking van territoriale Nachtzwaluwen.

Indische Gans

22 mei – 2 N Castr aan Zee – H. Groot, M. Res. In flinke groep Rotganzen.

Roodhalsgans

9 mei – 1 N, Centrale Vlak, NHD Egmond – Roy Slaterus. In groep Brandganzen.

Casarca

23 jun – 1 tp, Wei van Brasser – E. Kerssens, H. Groot

23-26 jun – 2 tp, Groote Ven, Castricumerpolder – F. Mulder e.a.

29 jun – 1 N, Koepelduin, NHD Bakkum – H. Kuperus

Mandarijneend

22 mei – 1 man tp, Karpervijver Bakkum – C.S. Roselaar

29 jul – 1 tp, Karpervijver Bakkum – Ruud Costers

Zomertaling

Waarnemingen over zee (m+v op 15 mei), in de Heemskerker Noordbroek (1 mei en 17 jun), de Groote Ven (paar 7x, 1-22 mei) en in de Dorregeesterpolder bij Uitgeest (paar, 20 mei).

Patrijs

1 mei – 2 tp, Limmerweg, Bakkum-Noord – Jorg Schagen

16 mei – 2 tp, Vuurbaakduin, Wijk aan Zee – Bas Lagerveld

23 mei t/m 23 jun – 1 paar, zeereep t.h.v. Kieftenvlak, NHD Heemskerk – Luc Knijnsberg, Eelco Folkertsma e.a.

Kwartel

Ringvangsten Vinkenbaan op 25 en 29 mei en 2 jun (6 exx). Daarnaast:

28 mei – 1 roepend, Zeerijdsdijkje, Bakkum – Johan Stuart

21 jul – 1 roepend, Nesdijk/Uitgeesterweg, Limmerpolder – Rienk Slings

Roodkeelduiker

7 jul – 1N, Castricum aan Zee – Hans Schekkerman

Geoorde Fuut

Op de plassen van Doornvlak en Wei van Brasser maximaal 7 resp. 6 exx. Op het Doornvlak werd ook genesteld, maar niet succesvol. Door de lage waterstand verdwenen de vogels in juli gaandeweg. Op de plas bij Diederik broedden twee paartjes, één met succes (2 jongen; Huib Versloot e.a.).

Noordse Stormvogel

6 jun – 1 ovv, De Rellen, NHD Wijk aan Zee – Bas Lagerveld. “Bizarre waarneming. Vogel kwam uit ZW aanvliegen, maakte een rondje boven het duin [c. 800 m van zee] en vloog vervolgens weer terug.”

Roerdomp

13-24 mei – min. 1, Infiltratiegebied – B. de Jong, M. Klemann, I.Brandsma

24 mei – 1 tp, Dorregeesterpolder, Uitgeest – Ruud Brouwer

Kleine Zilverreiger

6 mei – 1 tp, Wei van Brasser, NHD Bakkum – Dick Dekker

15 mei – 1 tp, Heemskerker Noordbroek – H. Schekkerman, Theo Admiraal

29 mei – 1 tp, Diederik, NHD Bakkum – Harm Niesen, J. Schagen e.a.

21 jun – 1 tp, Doornvlak, NHD Bakkum – Marion Geerts

28 jul – 1 tp, Wei van Brasser – T. Admiraal, J. Schagen

Grote Zilverreiger

Slechts 7 waarnemingen in mei en jun, alle uit de polders. De eerste 'najaarstrekkers' verschenen boven het duin op 18 jul.

Purperreiger

24 jul – 1 tp, Castricumerpolder – Willem Olbers

28 jul – 1 tp, Aagtenpark, Velsen-Noord – Jeroen van Wetten

Lepelaar

Ten minste drie bezette nesten waren aanwezig op Marquette. Op 4 jul zaten 5 vliegvlugge jongen met enkele oudervogels in de waterberging.

Ooievaar

9 mei – 1 ovv, Limmen – P. v.d. Heijdt

9 jun – 7 O, Castricum – Henk Levering

22-29 jun – max. 4 ovv, NHD en dorpen Castricum, Beverwijk. Onduidelijk is hoeveel afzonderlijke vogels dit betrof en waar ze aan de grond verbleven.

Zwarte Ooievaar

7 jun – 2 ad NO, Berenweide, NHD Heemskerk – P. Kick.

11 jul – 1 ZW, 1 ZW, Zwarte Vlak, NHD Bakkum – A.T. Dekker

26 jul – 4 juv ovv bij Uitgeest en over de Castricumerpolder, en in de namiddag tp in de Wei van Brasser – M. Res, R. Mulder, J. Schagen e.a.

Visarend

8 mei – 2x1 N, NHD Bakkum-Egmond – H. Groot, M. Klemann, H. Kuperus

13 mei – 1 tp, Infiltratiegebied Castricum – Kees Groot

28 mei – 1 ovv, Limmer Die – Johan Stuart

Rode Wouw

22 mei – 1 2kj N, Staringhweg, NHD Bakkum – M. Klemann

27 mei – 1 Z, NHD Bakkum-Castricum – A.T. Dekker, J. Schagen

24 jul – 1 ovv, Uitgeest – R. Mulder

26-27 jul – 1 tp, NHD Castr. – W. Bol, H. Boomsma, J. Schagen, J. Vroege

Zwarte Wouw

6 mei – 1 N, Heerenweg, Egmond-Binnen – L. Knijnsberg

8 mei – 1 ovv, De Hoge Toren, NHD Bakkum – M. Klemann, H. van Oosten e.a.

22 mei – 1 N, Glopstukken, NHD Castricum – M. Klemann

Wespendief

Bezette territoria in het NHD terreinen Bakkum, Heemskerk en Castricum. Daarbuiten 5 meldingen (van trekkers?) tussen 10 en 26 mei, in terrein Egmond, Limmerpolder en boven Castricum.

Blauwe Kiekendief

8 mei – 1 vr/2kj NO, Hoge Toren, NHD Bakkum – H. v. Oosten, M. Klemann

17 mei – 1 vr/2kj tp, Heemskerker Noordbroekpolder – R. Slings

12 jun – 1 ad m Z, Vogelduin, NHD Bakkum - H. van Oosten

Slechtvalk

Op de Laurentiuskerk in Heemskerk bracht een slechtvalkpaar twee jongen groot, een nieuwe broedplek dus in onze regio, naast die bij Tata steel. Er waren echter maar 20 meldingen op w.nl in deze periode. Wordt de soort inmiddels te gewoon gevonden om te melden?



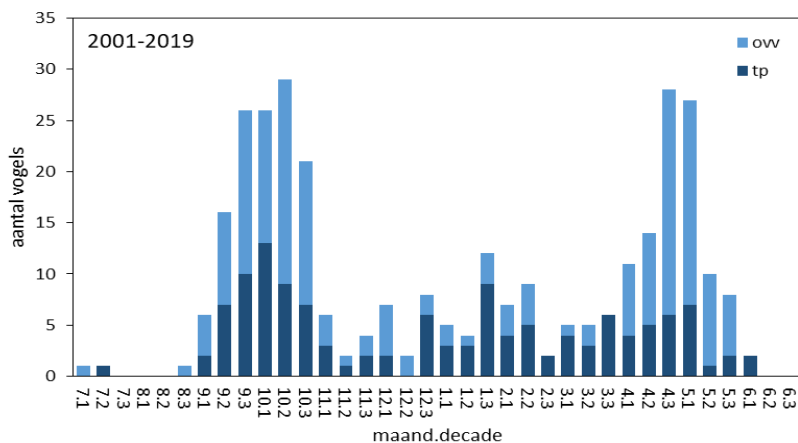
Juveniele Slechtvalk, de Hoge Toren, NHD Bakkum, 28 juli Foto: Marion Geerts

Smelleken

2 mei – 1 vr jagend, Limmerpolder – J. Schagen. Wellicht betrof dit nog de vogel die daar pleisterde in feb-apr. Door het duin noordwaarts trekkende vogels werden gezien op 4, 8, 22 en 26 mei (H. Groot, H. Schekkerman, M. Res, Remco Oosterlaar).

Hoewel velen aan dit kleine valkje vooral denken als een najaarstrekker en wintergast, worden er in het voorjaar net zo veel gezien als in de herfst (zie

figuur). Die voorjaarspassage vindt pas vrij laat plaats - niet zo ver-rassend gezien de noordelijk gelegen broedgebieden - met een vrij smalle piek in de tweede helft van apr en de eerste helft van mei. Veel exemplaren vliegen dan strak door naar Noord(oost); *Snelleken* is voor hen een passender benaming. In de wintermaanden is de soort bij ons nogal schaars. Wel pleisteren ze dan soms langduriger zoals het vrouwtje rond Limmen in de afgelopen (na)winter. Dit is ook in de grafiek te zien, aan het grotere aandeel gemeld als 'ter plaatse' in nov-mrt. Smellekens zijn in de afgelopen decennia in Nederland afgenomen als overwinteraar, maar niet of minder als doortrekker (Vogelatlas, Sovon 2018).



Figuur.

Aantal gemelde Smellekens in Midden-Kennemerland per decade, 2001-2019, met onderscheid tussen overvliegende en ter plaatse gemelde vogels.

Bron: waarneming.nl.

Boomvalk

27 waarnemingen; de enige aanwijzing voor broeden was een reeksje waarnemingen (waaronder van roepende vogels) in NHD Castricum.

Roodpootvalk

2 jun – 1 vr O, Soeckebacker, NHD Egmond – Kees Scharringa

Porseleinhoen

30 jun – 1 roepend overvliegend (00:44), Koningsduin, Castricum – H. Groot

Morinelplevier

21 mei – 2 N, Vogelduin, NHD Bakkum – H. van Oosten. “Laag naar noord, mogelijk ter plaatse opgestoten.”

Krombekstrandloper

11 mei – 2 N, Castricum aan Zee – H. Groot

Kleine Strandloper

26 jul – 1 Z, Castricum aan Zee – G. Keijl

Temmincks Strandloper

2 mei – 1 tp, waterberging Noorderveld, Heemskerk – Tim van der Meer

9-10 mei – 2 tp, waterberging Noorderveld – J. Schagen e.a.

14-17 mei – max. 3 tp, Groote Ven, Castricumerpolder – H. Schekkerman e.a.

15-22 mei – max. 4 tp, waterberging Noorderveld – H. Schekkerman e.a.

23 mei – 1 tp, Groote Ven – Cees de Vries

Zwarte Ruiter

Waarnemingen in duin op 21 mei, 14 en 21 juni (telkens 1); 24 juli (2 exx).

Bosruiter

Voorjaarsstrek tussen 4 en 22 mei (8 waarnemingen), en terugtrek vanaf 23 jun (10 wrn van 14 vogels t/m 31 jul). Pleisterende vogels in de duinplassen en Groote ven / Oude Venne.

Kleine Jager

5 mei – 1 ad N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman

30 jun – 1 3kj tp, Noordpier IJmuiden – Edwin Kerssens

7 jul – 1 N, Castricum aan Zee – G. Keijl

29 jul – 1 tp, Noordpier IJmuiden – Ton de Groot, Arie Dorsman

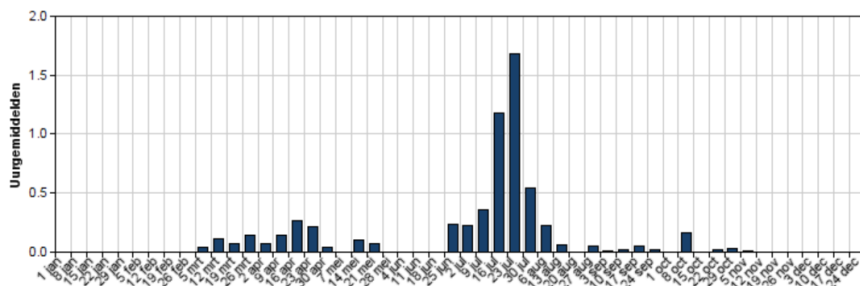
Zwartkopmeeuw

Tijdens zeetrektellingen bij Castricum aan Zee werd in mei 1 Zwartkopmeeuw gezien, in juni 1, en in juli maar liefst 61. Het telpostrecord werd op drie opeenvolgende dagen verbroken: 24 jul 14, 25 jul 16 en 26 jul 21 exx (steeds in 2-3 uren; H. Groot, G. Keijl, R. van Bemmelen). Een sterke piek eind juli-begin aug (zie grafiek), gedomineerd door net uitgevlogen jonge vogels (dit jaar 48 juveniel, 4 2kj, 7 adult) is inmiddels een jaarlijks duidelijker wordend patroon bij deze soort. Het weerspiegelt de snelle opmars als broedvogel, in de Delta maar recent ook in het IJsselmeergebied. Weg van zee waren er alleen meldingen uit de Castricummerpolder (23 jun) en de waterberging bij Heemskerk (23 jul) (R. Altenburg, Auke Jansen).



Zwartkopmeeuw, Castricum aan Zee, 28 juli

Foto: Edwin Kerssens



Grafiek.

Uurgemiddelde aantallen Zwartkopmeeuwen langs Castricum aan Zee, per standaardweek, in 2000-2019

(totaal 243 vogels in 2092 teluren, bron: Trektellen.nl)

Pontische Meeuw

11 mei – 1 subad tp, strand Egmond – Carel de Vink

26 mei – 1 tp, Waterberging Heemskerk – Wouter Bol

Geelpootmeeuw

4 mei – 1 ad N, Castricum aan Zee – H. Schekkerman ea

10 mei – 1 2kj tp, Waterberging Heemskerk – Ruud Altenburg

15 mei – 1 ad tp, Zuidereindweg, Limmen – J. Schagen

18 mei – 1 3kj tp, Waterberging Heemskerk – Rob van Bemmelen

25 jun – 1 2kj tp, Waterberging Heemskerk – R. Altenburg

25 jul – 1 1kj tp, strand Castricum – R. van Bemmelen

Lachstern

8 mei – 1 NO, Castricum – Rob van Bemmelen. “Vliegt een adulte Lachstern over mijn huis naar NO! Kwam laag over; grootte ongeveer als Kokmeeuw, spierwitte onderzijde, ondiep gevorkte staart, donkere achterrand handvleugel (geen donkere wig als Grote Stern), zwarte kopkap en dikke zwarte snavel.”

Reuzensterne

28 jun – 2 N, Infiltratiegebied Castricum – G. Keijl

24 jul – 1 ad Z, Castricum aan Zee – H. Groot

Zomertortel

16 mei – 1 kort zingend, camping Geversduin – N. v/d Ham, Chris Winter

24 mei – 1 tp, Vogelduin, NHD Bakkum – Roy Slaterus

Kerkuil

Waarnemingen uit Castricum (25 jun) en Bakkum (30 jun en 23 jul).

Ransuil

Meldingen van bedelroepende jongen in Bakkum en Castricum (2 plekken).

Nachtzwaluw

Een georganiseerde simultaantelling op 17 jun leverde maar liefst twee zingende Nachtzwaluwen op. De week erna kon er nog van de vogels worden genoten tijdens een *ad hoc* excursie georganiseerd door PWN en de vogelwerkgroep. Zie het artikel elders in deze Winterkoning voor een verslag en achtergronden. Op 26 jun was een mannetje waarschijnlijk in gezelschap van een vrouwtje.

Draaihals

1 mei – 1 tp, Zwarte Vlak, NHD Bakkum – N. van der Ham.

29 mei t/m 3 jun – 1 (of 2) zingend, NHD Bakkum-Egmond – H. Groot e.v.a. De vogel was dagenlang op zoek naar een partner, steeds enkele minuten [de longen uit zijn lijf zingend](#) vanuit een boomtop en vervolgens een paar honderd meter verderop proberend. Hij zat vaak net ZO van de Hoge Toren, maar kwam ook noordelijk tot Soeckebacker (op 3.3 km; zelfde individu o.b.v. foto's), zuidelijk tot Glopstukken (1.8 km) en oostelijk tot duiningang Diederik (2 km).

1 jul – 1 roepend, De Krim, NHD Egmond – Peter van den Berg. Intrigerende maar niet gedocumenteerde waarneming die erop kan wijzen dat de vogel van eind mei toch langer bleef hangen.



Draaihal, Hoge Toren, 29 mei

Foto: Olvin van Keeken

Kleine Bonte Specht

Twintig meldingen uit de hele periode (vorig jaar 14), uit NHD terreinen Bakkum, Castricum en Heemskerk.

IJsvogel

Zeventien meldingen; slechts één meer dan in 2018, toen de stand gevoelig had geleden onder winterkou. In 2017 waren het er 48 in dezelfde drie maanden.

Bijeneter

28 mei – minstens 1 ovv, Vogelduin/Commissarisveld, NHD Bakkum – H. van Oosten. Zoals vaker bij deze soort, alleen gehoord.

Strandleeuwerik

2 mei – 1 N, Vogelduin, NHD Bakkum – H. van Oosten

Oeverpieper

29-31 jul – 1 ad tp, Noordpier IJmuiden – T. de Groot, D. Groenendijk e.a.
Deze vogel was in actieve slagpenrui, wat aangaf dat hij waarschijnlijk al een poosje aanwezig was. Een in Nederland bijzonder overzomerings-geval van deze soort, voor zover bekend het eerste in onze regio.



Oeverpieper, Noordpier, 4 aug

Foto: Leo Heemskerk

Engelse (Gele) Kwikstaart

1 mei – 9 tp, Vennewater, NHD Bakkum – H. Schekkerman

10 mei – 2 tp, Dorregeesterpolder, Uitgeest – R. Brouwer. “Broedpaar.”

17 mei – 1 tp, Castricumerpolder – R. Slings

23-24 mei - 1 tp, Zanderij, Castricum – J. Vroege, M. Klemann

Noordse (Gele) Kwikstaart

17 mei – 2 tp, Castricumerpolder – C. de Vries, R. Slings

Slechts 1 waarneming in het hele voorjaar is erg mager.

Grote Gele Kwikstaart

24 mei – 1 tp, Hempolder, Akersloot – R. Brouwer

25 jun – 2 juv tp, Forteiland, IJmuiden – Fred Cottaar

Rouwkwikstaart

Vijf waarnemingen tussen 1 en 26 mei, uit NHD Bakkum en Castricum, de Groote Ven, en van de Noordpier. Geen aanwijzingen voor broedgevallen.

Paapje

Vier waarnemingen uit het duin tussen 1 en 21 mei.

Beflijster

1 mei – 2 tp, Verbrande Vlak, NHD Heemskerk – H. Kuperus

15 mei – 1 tp, Vogelduin, NHD Bakkum – H. van Oosten

15 mei – 1 tp, Reservaat, NHD Heemskerk – Hubert Kivit

Cetti's Zanger

t/m 26 mei – 1 territorium, Infiltratiegebied Castricum – D. Groenendijk, W. Bol, H. Schekkerman. Een vanaf eind maart bij het Spinmeer zingende man vormde het eerste (maar niet onverwachte) vastgestelde territorium van Cetti's Zanger in onze regio. Gezien de geringe zangfrequentie was hij wellicht gepaard, maar of op die plek daadwerkelijk is gebroed is onduidelijk. Op de vinkenbaan (1.3 km zuidelijker) werden echter wel juveniele Cetti's Zangers geringd op 5, 7 en 22 juli.

Snor

7-9 jul – 1-2 zingend, Dorregeesterpolder, Uitgeest – E. Kerssens, H. Boomsma

Struikrietzanger

12 jun – 1 zingend, Watervlakte, NHD Castricum – S. Lagerveld e.a.

Aan het einde van de ochtend maakte Sander een [geluidsopname](#) van een zingende Struikrietzanger in het struweel aan de zuidrand van het Watervlak. De vogel bleef hier de hele dag aanwezig maar zong jammer genoeg 's middags en 's avonds nagenoeg niet meer. Dit was de eerste veldwaarneming van een Struikrietzanger in onze regio; tot dusver waren er

alleen (20!) vangsten op de vinkenbaan. Het was ook pas het 14^e voorjaarsgeval in Nederland.



Snor, Dorregeesterpolder, 7 juli

Foto: Edwin Kerssens

Spotvogel

Met 40 waarnemingen (na correctie voor dubbele meldingen op dezelfde datum) was het een goed voorjaar voor Spotvogels in het duingebied, nog iets beter dan vorig jaar. Ze vielen tussen 11 mei en 20 juni, met nabranders op 20 en 24 juli. Waar zingende Spotvogels in het NHD nogal eens ééndags-vliegen zijn die snel weer verder trekken waren er op diverse plekken langer verblijvende vogels, waarvan sommige ook gepaard raakten (te horen aan geringe zangfrequentie), zoals twee in De Krim. Van buiten het NHD kwam dit voorjaar echter geen enkele melding. Dat komt ongetwijfeld mede doordat daar veel minder vogelaars komen – of zijn Spotvogels ook echt aan het verdwijnen uit onze polders?

Orpheusspotvogel

31 mei t/m ≥17 jun –paar, Soeckebacker, NHD Egmond – Roy Slaterus e.a. Voor het derde jaar op rij zaten er Orpheusspotvogels in het NHD, maar wel 4 km noordelijker dan de recente broedlocatie bij de Hoep, die dit jaar onbezet bleef. Ook ditmaal was er bij de ontdekking al een paartje en werd er nagenoeg niet (meer) gezongen. Het gedrag van de vogels wees op een broedgeval (na enkele dagen liet alleen het mannetje zich nog geregeld zien terwijl het vrouwtje nog wel aanwezig was) maar de afloop is onduidelijk. Terwijl bij controles op 17 jun nog wel, maar op 21 en 29 jun géén Orpheus-spotvogels meer werden aangetroffen, werd op 24 jun een uitgevlogen juveniel gemeld. Dit zou betekenen dat er al vanaf de laatste week van mei moet zijn gebroed, wat niet zo goed past op de overige waarnemingen.

23 jun – 1 ad, vangst, Vinkenbaan – Richard Reijnders. Op basis van de foto's was dit niet een van de vogels van Soeckebacker maar een derde exemplaar.

Fluiter

Er werden op 12 plekken in het duin Fluiters gemeld (4 NHD Egmond, 4 Bakkum, 1 Castricum en 3 Heemskerk). Dat is iets minder dan in recente jaren (2018: 16 zangplekken, 2017: 23), maar de vogels bleven wel lang (gemiddeld 24 dagen, 2018: 4, 2017: 7). De eerste meldingen per locatie vielen tussen 23 apr en 21 mei. Op vijf plekken waren Fluiters slechts 1-2 dagen aanwezig, maar op de andere zeven verbleven ze minstens vier weken. Vier mannen raakten ten minste tijdelijk gepaard (gezien of kenmerkende [kortzang](#) gehoord), maar de overige zongen 25-53 dagen achtereen zonder een vrouw aan de haak te slaan. Er was minstens één polyterritoriaal mannetje, dat zong op twee 250 m uiteen gelegen plekken in de Zuidhoek maar mogelijk ook nog 1 km verderop in De Kaag (uiteindelijk gepaard en alarmerend, Zuidhoek; R. Slings, M. Klemann). In het Centrale Vlak werd succesvol gebroed (4 nestjongen, H. Schekkerman).

Bonte Vliegenvanger

5 mei – 1 tp, NHD Heemskerk – Kees Boer

11 mei – 1 tp, Heemskerkerduin – Piet Admiraal

25 mei – 1 m tp, De Hoge Toren, NHD Bakkum – Maurice Prins

17 jul – 1 tp, Bloemberg, NHD Heemskerk – Hans Kuperus

Grauwe Vliegenvanger

Er waren dit voorjaar opvallend veel Grauwe Vliegenvangers in het duin. Bij de gebiedsdekkende inventarisatie van NHD terreinen Bakkum en Egmond werden ca. 48 territoria geteld; vijf jaar terug waren dat er nog 21. Zou aan de decennialange achteruitgang van deze soort een einde zijn gekomen?

Baardmannetje

29 mei t/m 15 jun – 1-2 tp, Hempolder – Onno Steendam, Frank Visbeen

7-9 jul – max. 5 tp, Dorregeesterpolder – E. Kerssens, H. Boomsma

Grauwe Klauwier

In de tweede helft van juni waren er waarnemingen van een vrouwtje en een mannetje in NHD terrein Bakkum en van 2 mannetjes in terrein Castricum. Een broedgeval is voor zover mij bekend niet vastgesteld.

Wielewaal

Negen meldingen uit het duin vanaf 8 mei, waarvan vijf in de tweede meihelft. Alle betrokken eendagswaarnemingen van (vaak maar kortstondig) zingende solitaire vogels, met uitzondering van een man en een vrouw samen in terrein Bakkum op 2 jun (J. Schagen, H. Boomsma, Guido Klerk). De laatste (zang)waarneming was bij de Kruisberg op 17 jun (Inge Majjer, Albert Hinkema).

Raaf

16 mei – 2 roepend, Zeeveld, NHD Bakkum – Ria Winnubst

Europese Kanarie

9 mei – 1 Z, Westerberg, NHD Egmond – R. Slaterus

Kleine Barmsijs

28 mei, 1 NO, Hoefijzermeer – R. van Bemmelen

29 mei, 1 tp, Watervlak, NHD Heemskerk – D. Groenendijk

Kruisbek

2 mei – 1 pr tp, Groote Vlak, NHD Heemskerk – Y. Gijssen

13 mei – 2 N, Duin & Bosch, Castricum – S. Lagerveld

Vervolgens in juni en juli aardige aantallen doortrekkers, zij het geen top-invasie: in jun 20 meldingen van in totaal 122 vogels, in jul 8 van 66 exx.

Roodmus

28-31 mei – 1 v tp, Infiltratiegebied Castricum – R. van Bemmelen e.a. Geringde vogel op de vaste plek van afgelopen jaren. Zong niet, dus waarschijnlijk vrouw.

4 jun – 1-2 Z, Vogelduin, NHD Bakkum – H. van Oosten

10 jun – 1 2kj zingend, Parkeerplaats Castricum aan Zee – S. Lagerveld, M. Geerts

15-25 jun – 1 m 2kj zingend, Infiltratiegebied Castricum – G. Keijl e.a. Zong meestal nabij 'de kwal' maar ook wel aan de noordzijde van het infiltratiegebied. Mogelijk dezelfde vogel van de parkeerplaats? Op 19 jun werd kort een tweede exemplaar gezien.

22 jun – 1 m zingend, Vuurbaakduin, Wijk aan Zee – M. Klemann

28 jun – 1 2 kj vangst, Vinkenbaan.

5 jul – 1 v ad vangst, Vinkenbaan. Terugvangst van het in 2017 geringde vrouwtje dat ook in 2018 al terugkeerde.

13 jul – 1 juv + 1 ad tp, Hoefijzermeer – Hans Schekkerman.

Al met al lijkt de waarnemingenreeks in het infiltratiegebied wel op een broedgeval te wijzen, waarbij dus wellicht het vrouwtje uit 2017-18 en een (nieuw) 2kj mannetje betrokken waren.



Roodmus, Castricum aan Zee, 10 juni

Foto: Marion Geerts

Lezingen & Excursies t/m 4^e kw 2019

Commissie Lezingen & Excursies

Let op: we vertrekken steeds vanaf het parkeerterrein aan de achterzijde van station Castricum (ter hoogte van 'Huis van Hilde').

Advies: 'ad hoc' initiatieven en eventuele wijzigingen worden doorgegeven via onze emailberichten. Zorg er a.u.b. voor dat uw emailadres bekend is bij de VWG-ledenadministratie.

Zaterdag 31 augustus: Dagexcursie 'Lauwersmeer gebied'.

Excursieleider: Huub Huneke.

Vertrek achterkant station Castricum: 6.00 uur; tot ca. 19.00 à 20.00 uur.

Dus extra brood mee.

Zondag 22 september:

Ochtendexcursie 'Diemer Vijfhoek en Diemerzeedijk'.

Excursieleider: Bart Korf.

Vertrek achterkant station Castricum: 7.30 uur; tot ca. 13.00 uur.

Let op, flinke wandeling.

Zondag 20 oktober:

Ochtendexcursie 'Najaarstrekk in het Noord-Hollands Duinreservaat'.

Excursieleider: Huub Huneke.

Start vanaf Strandplateau Castricum: 8.00 uur; tot ca. 12.30 uur.

Zaterdag 26 oktober:

Ochtendexcursie 'Najaarstrekk in het Noord-Hollands Duinreservaat'.

Excursieleider: Hans Kuperus.

Start vanaf Strandplateau Castricum: 8.00 uur; tot ca. 12.30 uur.

Let op: beide Najaarstrekkexcursies gaan alléén door bij gunstige weersomstandigheden. Wel/niet doorgaan wordt bekend gemaakt op voorafgaande avond via de VWG-email.

Vrijdag 1 t/m zondag 3 november:

Weekendexcursie 'Kraanvogels in de Diepholzer Moorniederung'.

Excursieleider: Hans Stapersma.

Deze excursie is volgeboekt, deelnemers worden op de hoogte gehouden.

Woensdag 13 november: Algemene Ledenvergadering.

Locatie: Dorpshuis 'De Kern', Overtoom 15, 1901EW, Castricum. Aanvang 20.00 uur.

Let op: we beginnen met een presentatie van Dennis Wansink:

'Vogels van de Balkan. Een hotspot van biodiversiteit in Europa'.

Zie samenvatting hieronder.

Na de lezing vindt de daadwerkelijke vergadering plaats.

Vogels van de Balkan. Een hotspot van biodiversiteit in Europa.

In Zuidoost-Europa ontmoeten drie klimaatzones elkaar. Samen met de vele bergen, diepe dalen, grote rivieren (Donau), zandstranden, rotskusten en eeuwenoude eiken- en beukenbossen vormt dit gebied het thuis van vele plant- en diersoorten. Veel van de natuur hier is nog onaangetast. Niet verwonderlijk dat hier veel soorten voorkomen die elders in Europa ontbreken of zeldzaam zijn. Voor enkele soorten zoogdieren en vogels vormt Zuidoost-Europa een bron van waaruit de rest van Europa opnieuw kan worden gekoloniseerd. Behoud van die rijke natuur is daarom niet alleen voor de lokale bevolking van belang, maar ook voor de andere Europese landen.

In de meeste Zuidoost-Europese landen zetten particuliere verenigingen en stichtingen zich in voor het behoud van de rijke natuur in hun land. De middelen en de menskracht die zij daarvoor hebben is echter minimaal. Daar staat tegenover dat veel West-Europeanen naar Zuidoost-Europa trekken om daar van de natuur te genieten. In 2010 was dit voor *De Habitat Stichting* aanleiding om een project te starten waarbij vogelaars uit Nederland werd gevraagd om tellingen van vogels in Bulgarije uit te voeren. Het betrof eenvoudige tellingen van 10 minuten rond vaste punten in het zuidoosten van Bulgarije. Een kleine moeite als je daar toch op vakantie bent om vogels te kijken.

De gegevens van de tellingen werden ter beschikking gesteld aan de Bulgaarse Vogelbescherming, en worden nu ook gebruikt voor de nieuwe Europese Broedvogelatlas. In de loop der jaren hebben de tellingen zich over de rest van Bulgarije uitgebreid en zijn ook tellingen in Griekenland en Noord-Macedonië uitgevoerd. In Noord-Macedonië worden die nu gebruikt voor een nationale vogelatlas.

In deze lezing komt ook de andere natuur aan bod, want in dit deel van Europa is nog veel moois te ontdekken.

Zaterdag 16 nov: Lezing: 'Nordic, Wildernis op het Dak van Europa'.

Spreker: Philip Friskorn. Zie stukje verderop in deze 'Winterkoning'.

PWN Bezoekerscentrum 'de Hoep'; aanvang 14.00 uur.

Zondag 17 november: (Auto-)dagexcursie 'Texel'.

Excursieleider: Kees Roselaar.

Vertrek achterkant station Castricum: 7.15 uur (stipt!) tot ca. 18.00 uur.

Zondag 14 december: (Auto-)dagexcursie 'Noord-Holland'.

Met wellicht ook 'nieuwe' vogelplekken in Noord-Holland Noord, en hopelijk Dwergganzen in Hargerpolder.

Excursieleider: Huub Huneke.

Vertrek achterkant station Castricum: 8.00 uur; tot ca. 17.00 uur.

Noteer ook deze (voorlopige) data alvast in uw agenda:

- | | |
|-----------|---|
| Zo 12 jan | Halve-dagexcursie Zuidpier en Kennemermeer. Met Arend de Jong. |
| Wo 15 jan | Avondlezing 'Wintervogels in Nederland', door Otte Zijlstra. |
| Za 8 feb | Middaglezing over Roofvogels, door Dook Vlucht. |
| Zo 16 feb | Dagexcursie 'Zeeland en Zuid-Hollandse Eilanden'. |
| Do 5 mrt | Avondlezing over vogels/natuur in Yucatan (Mexico), door Harm Niesen |
| Za 14 mrt | Ochtendexcursie 'Vroege Vogels', in Noord-Hollands Duinreservaat. Met Huub Huneke. |
| Zo 5 apr | Dagexcursie omgeving Deventer. O.a. Landgoed Dorth en plekken in IJsseldelta. Spechtsoorten, Raven, en meer. Met Robert Ketelaar. |

Samenvatting van lezing 'Nordic, wildernis op het dak van Europa'.

Door Philip Friskorn.

Door mijn Scandinavische afkomst ben ik mijn leven lang in de ban van Noord Europa. De lezing over Noord-Europa is een van de oudste in de reeks natuurlezingen. 'Tussen 61° en 71° Noorderbreedte' was de titel van de eerste lezing, zo'n 30 jaar geleden. Na recente bezoeken aan Scandinavië en meerdere winterexpedities naar arctisch Varanger was de

tijd rijp om de serie te herzien, en om een nieuwe werktitel te bedenken. 'Nordic, wildernis op het dak van Europa' is de titel van de vernieuwde lezing over de Scandinavische landen.

Midden-Noorwegen en het zuidelijkste Noorse vogeleiland Runde nemen een belangrijke plaats in. De lezing begint met een korte impressie van het vroege voorjaar in Midden-Noorwegen, de lente komt en we bezoeken de westkust van Noorwegen met het vogeleiland Runde. Op Runde broeden o.a. Papegaaiduikers, Grote Jagers en Jan van Genten. We trekken van west naar oost door Noorwegen en Zweden en steken de Botnische Golf over en stoppen op de Åland archipel.

Via Finland gaat het weer terug naar Zweden, zuidelijk Lapland om daarna verder naar het noorden te gaan. We bereiken de Noorse Pasvikvallei in de provincie Finnmark met Rusland aan de oostkant. Hier vinden we de meest westelijke uitlopers van de Russische taiga. Na de Pasvikvallei, waar ik in 1994 oog in oog stonden met een Bruine Beer met twee jongen, gaat de tocht verder langs de Varangerfjord en de Barentszee. Het Varangerschiereiland is een unieke plek in Europa. Er broeden veel vogels, zoals Sneeuwgorz, IJsgors, Sneeuwuil, Steenloper en Rosse Grutto.

Als je in mei op Ameland Rosse Grutto's hebt gefotografeerd en je komt ze, vier weken later en 3000 km noordelijker, tegen in hun broedgebied, dan is dat een en al emotie. We beleven de middernachtzon, 24 uur per etmaal licht! Varanger staat verder bekend om de unieke geologische formaties. Het Varanger schiereiland heeft een sub-arctisch klimaat en het noordelijk deel valt binnen de arctische klimaatzone. Hier groeien hoog-alpine plantjes op zeeniveau die we in de Alpen alleen boven de 3000 meter kunnen vinden. We zetten de reis voort langs de Noorse noordkust en westkust terug naar Runde, waar in augustus de Papegaaiduikers op het punt staan het eiland te verlaten.

De zon verdwijnt 's avonds weer achter de horizon. In september neemt de natuur op spectaculaire wijze afscheid van de zomer. Berken en Dwergberken kleuren het landschap, de eerste sneeuw valt op het geel, oranje en goud. De natuur leeft, maar gaat in een winterse rust. Een periode van relatieve rust met een en al leven, zoals we kunnen zien aan overwinterende Koningseiders en Stellers Eiders in de Barentszee, een witte wereld vol dynamiek. Dan komt de terugkeer van zeevogels naar hun broedplaatsen als er nog dikke pakken sneeuw liggen. Ze nemen hun territorium in en wachten tot de sneeuw is gesmolten. Alken, Zeekoeten, Kuifaalscholvers en Papegaaiduikers op het eind van de winter voor de

kust van Vardø. De lente komt, maar laat nog even op zich wachten. Het zijn de eerste voorjaarsbodes na de winter, waarin de natuur zachtjes zegt: “wacht op die immer weerkerende middernachtzon”.



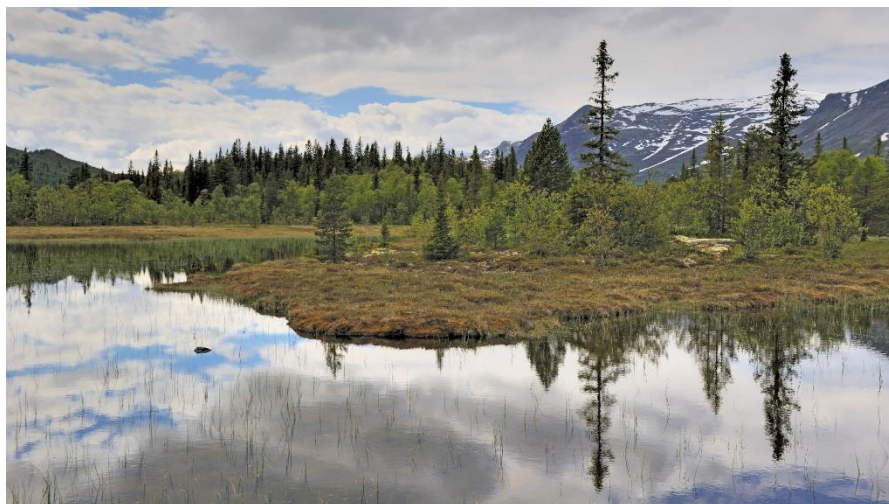
Koningseider

Foto: Philip Friskorn



Roodgesterdeblauwborst

Foto: Philip Friskorn



Spannende luchten

Foto: Philip Friskorn

Nieuwe (jeugd)leden

Femie de Jager

Hr. A.P. de Vries

Bakkum

Mw. Ans Kabel

Limmen

Hr. Gerry van Geldorp

Limmen

Yvo Gijssen (jeugd)

Zaandam

Mw. Mariska van der Ley

Castricum

Mw. Trix Grooff

Castricum

Hr. Bas Lagerveld

Amstelveen

Frank Mulder en Ellen van Oudheusden

Uitgeest

Aart Ligthart en Deborah Pardy

Egmond aan den Hoef

Jongeren excursie Zwaluwen, 16-6-2019

Onne Mulder

Om 9:30u stonden drie leden en een vriend van Onne, Luc Gijssen, bij het station klaar voor de excursie. Luc is door deze excursie ook lid geworden.

Eerst fietsten we naar een boerderij. Daar zagen we 2 soorten zwaluwen. De huiszwaluw en de gierzwaluw. Daarna fietsten we naar een weiland zo'n 10 meter verderop; daar hoorden we spreeuwen en die zagen we ook. Een stukje achter ons hoorden we ineens tikken. Ik had mijn fiets op het



schrikdraad gelegd .

Daarna fietsten we naar een manege verderop. Daar zagen we weer twee soorten zwaluwen, de boerenzwaluw en weer de gierzwaluw. Van de boerenzwaluw zagen we ook nesten. Verder hebben we fazanten gezien, merels, jonge torenvalken en misschien ook een mannetjes havik. Daarna fietsten we weer terug.

De excursie was erg leuk.

Groeten van Onne

PS.

Dit verslag was tijdig naar de redactie gestuurd maar wij hebben het helaas lang over het hoofd gezien. Op het moment dat wij de Winterkoning klaar hadden voor de drukker, kwam dit verslag weer boven water. Vandaar plaatsing deze keer helemaal aan het eind van deze Winterkoning; dit verslag had natuurlijk in de jongeren-rubriek moeten. Onze excuses.

WIE, WAT, WAAR IN VOGELWERKGROEP MIDDEN-KENNEMERLAND

<i>Redactie</i>	Martine Kamminga Jan Zweeris Cees op den Velde Hans Stapersma	0251-679171 0251-232914 06-57565812 06-22684313
<i>Redactieadres</i>	Cees op den Velde Meeuwenlaan 31 1935 ER Egmond-Binnen webmaster@vwgmidden-kennemerland.nl	
<i>Website</i>	https://vwgmidden-kennemerland.nl	
<i>Vinkenbaansecretaris</i>	Arnold Wijker	072-5070793
<i>Vinkenbaancoördinator</i>	Richard Reijnders	0251-656089
<i>Commissie Lezingen & Excursies</i>	Renie van der Werf Marian van Leeuwen Ronald Sunnotel excursies.lezingen@vwgmidden-kennemerland.nl	072-5337078 0251-311092 06-10403680
<i>Werkgroep Kerkuilen & Steenuilen</i>	Henk Eenhoorn Oosterweide 69 1902 SG Castricum	0251-654971
<i>Werkgroep Ruimtelijke Ordering, secretaris</i>	Peter Lechleitner	0251-313425
<i>Werkgroep Roofvogels</i>	Henk Levering Henk Schoonenberg Pr. Frederik Hendrikstraat 6 1901 CK Castricum	0251-659540 0251-656825
<i>Werkgroep IJsvogels</i>	Klaas Pelgrim ijsvogelwerkgroep@vwgmidden-kennemerland.nl	06-29098695
<i>Jongeren Werkgroep</i>	Micha de Heus vacature	06-49918837
<i>AID (Algemene Inspectie Dienst) Kerkrade</i>		0800-0488